

Institutt for lingvistiske, litterære og estetiske studium

ÅRSRAPPORTER

2016

Forskergruppene
Samlingene
Forskerskolene

Innholdsfortegnelse

Innledning	1
Forskergruppene	
Antikken og den klassiske tradisjonen	2
Arkitektur og byforskning	3
Digital kultur	4
Elektronisk litteratur	6
Historie, retorikk og resepsjon	8
LaMoRe - Language Models and Resources	10
Mellomalderfilologi	12
Nordisk litteratur	14
Nordisk språk	15
Radikal filosofi og litteratur	17
Rett, retorikk og litteratur	19
Sosiolingvistikk og språkendring	20
Strategiar for språkkompetanse	23
Teater – Scene og scenisk uttrykk	26
Tekst, Handling, Rom	28
Visuell kultur/Fotografistudier	33
Vitensbilder	35
Samlingane	
Det nørrøne arkivet ved LLE	38
Målføresamlinga	40
Språksamlingane	42
Stadnamnsamlinga	45
Talebanken	46
Teaterarkivet	47
Forskarskolane	
Forskarskulen i litteratur, kultur og estetiske fag	48
Forskarskulen i språkvitskap og filologi	49

Innledning

17 forskergrupper har levert årsrapport ved utgangen av 2016. Forskergruppen involverer alle de vitenskapelige ansatte, mange av våre stipendiater og midlertidig ansatte, samt en god del av våre masterstudenter. Gjennom hele året er det aktiviteter av stort og smått; større konferanser, mindre workshops, nettverksmøter og lesegrupper, publikasjoner og foredrag, tilbakemelding på artikler og prosjektplanlegging er bare noen av de aktivitetene som foregår med og uten store summer til rådighet. De fleste forskergruppene har minimal finansiering, men mottar mindre summer fra instituttet gjennom småforskningsmidler, andre har større ekstern finansiering til rådighet. Årsrapportene viser mangfoldet av all den forskningsvirksomhet som foregår ved LLE.

Instituttet har ansvar for fem av UiBs samlinger (Det norrøne arkivet ved LLE, Målføresamlinga, Språksamlingane, Stadnamnsamlinga og Teaterarkivet). Mye av virksomheten til samlingene er knyttet til digitalisering av materiale. Nytt i 2016 er at UIB med LLE i spissen har overtatt språksamlingene fra UiO. Dette er en ressurskrevende aktivitet, og departementets rammebevilgning på 6 mill kr er ikke tilstrekkelig til å utføre alle nødvendige oppgaver. Språksamlingane forvaltes av UB og driftsorganisasjonen er under etablering. Det arbeides også for en samordning og samlokalisering av språksamlingene og instituttets egne språksamlinger, Målførearkivet og Stadnamnsamlinga. Arbeidet er blitt sterkt skadelidende av at fakultetet ikke har erstattet den administrative avgangen til samlingenes arkivar.

Instituttet har også ansvaret for elektronisk forskningsinfrastruktur. Det arbeides med å få en mer bærekraftig forvaltning for alle samlingene.

Antikken og den klassiske tradisjonen **Årsrapport for 2016**

Grappa har per januar 2017 følgjande medlemmar:

Matti Garnes Wiik, førsteamanuensis (latin), gruppeleder

Knut Ove Arntzen, professor (teatervitenskap)

Jørgen Bakke, førsteamanuensis (kunstvitenskap)

Aidan Keally Conti, førsteamanuensis (latin)

Tormod Eide, førsteamanuensis emeritus (gresk og latin)

Per Olav Folgerø, førsteamanuensis (kunstvitenskap)

Margareth Hagen, dekan, professor (italiensk)

Keld Hyldig, førsteamanuensis (teatervitenskap)

Bente Knold Kiilerich, professor (kunstvitenskap)

Ståle Johannes Kristiansen, førsteamanuensis (kunstvitenskap)

Henning Laugerud, førsteamanuensis (kunstvitenskap)

Arild Linneberg, professor (allmenn litteraturvitenskap)

Simon Malmberg, professor (arkeologi)

Pär Sandin, professor (gresk)

Jens Eike Schnall, førsteamanuensis (norrønt)

Camilla Skalle, førsteamanuensis (italienska)

Sissel Undheim, førsteamanuensis (religionsvitenskap)

Gjert Frimann Vestrheim, professor (gresk)

Matti Garnes Wiik, førsteamanuensis (latin)

Erik Østby, professor emeritus (arkeologi)

Martin Sand, doktorand (gresk)

Florian Schreck, stipendiat (norrønt)

Resursforbruk 2016

Grappa har korkje søkt eller brukt midlar i 2016.

Planar for 2017

Grappa planlegg å halda fram med seminaraktivitet der forskarane legg fram material til drøfting. I tillegg tek vi sikte på å ha gjesteforelesingar og innlegg frå studentar som held på med sine oppgaveprosjekt både på bachelor- og masternivå.

I samband med den komande omlegginga av studieprogramma vil vi òg bruka seminar-innlegga og forelesingane til å gjera faga gresk og latin meir synlege mellom studentar på andre fag.

Bergen den 11. januar 2017

Matti Wiik

Årsrapport fra Arkitektur og byforskning 2016

- Forskergruppens leder pr. 1. desember 2016: Siri Skjold Lexau.
- Forskergruppens øvrige medlemmer: Stipendiat Hallvard Trohaug (trolig sluttet), masterstudentene Erik Meling, Thomas Cook, Ragnhild Seim, Sølvi Akhoundzadeh, Kim Fjeld (inaktiv) samt et faglig nettverk på ca. 100 medlemmer fra museumsvesen, offentlige planavdelinger og offentlig forvaltning.
- Forskergruppens aktiviteter i 2016: Ingen pga. manglende ressurser.
- Mottatt støtte: Ingen.
- Eventuelle publikasjoner som er knyttet til forskergruppens aktiviteter: Ingen.
- Eventuelle søknader om eksterne prosjektmidler som knyttet til forskergruppens aktiviteter: Ingen.
- Dersom forskergruppen er avviklet, ber vi om en sluttrapport: Aktivitetene tas opp igjen i 2017, dels avhengig av økonomisk støtte.
- Forskergruppens planer for 2017: Seminarvirksomhet og den årlige Nordhagen-konferansen I oktober. Får muligens tilknyttet en eksternfinansiert stipendiat i 2017.

Forskergruppe for digital kultur

Digital Culture Research Group

Annual report 2016

Leadership: Daniel Apollon is heading group leader as of 31.12.2016.

Full membership:

Associate Professor Daniel Apollon (leader)
Associate Professor Hilde Corneliussen (Spring 2016)
Professor Scott Rettberg (leader)
Professor Jill Walker Rettberg
Ph.D. student Patricia Tomaszek
Ph.D. student Elisabeth Nesheim
Ph.D. student Álvaro Seiça
Post-doc researcher Anne Sofia Karhio
University Lecturer Daniel Jung, LLE
PhD researcher Gilda Seddighi, UiB SKOK
Associate Professor Myriam Coco, IF, UiB

External/visiting members:

Fulbright Professor Radhika Gajjala (Spring 2016)
Fulbright Scholar Jason Nelson (from Autumn 2016)
Professor II Mary Flanagan
Researcher Helge Fischer (Researcher TU Dresden),
Associate Prof. Nadine Desrochers (Université de Montréal, from autumn 2013)
Emeritus Researcher CNRS LIRE Lyon Claire Bélisle
PhD Researcher Laetitia Le Chatton, Université de Strasbourg / LISEC
Prof. Dr Thomas Köhler, Medienzentrum, TU Dresden.
Prof. Christine Dufour, EBSI, Université de Montréal, Canada

Activities in 2016:

The research group is organized as a flat collaborative structure which offers:

- a common platform for scientific communication and transfer of knowledge among researchers in digital culture at LLE, UiB and collaborating teams in Norway and abroad,
- an organisational and scientific framework to offer PhD training through yearly European Doctoral Summer Schools
- an introductory research environment for Master students.

Due to a reduced human resource situation at the Faggruppe for digital kultur in 2016 (one faculty member resigned) and stays abroad most meetings were held jointly with the Electronic literature research group. PhD researcher training has been administered jointly through the two research groups. The Research Group was also co-organising with PH Linz, TU Dresden and Université de Strasbourg, with the participation of the University of Yogyakarta, Indonesia of the Education & Technology Summer School in Linz, September 2016, with participation of D. Apollon, M. Coco, A. Seiça, L. Le Chatton. and master student Camilla Kottum.

In 2016 the group was focused specially on the SIU-financed Norquébec Project (2015-2016) with Université de Montréal / EBSI. A Joint Work shop was held at LLE in September 2016 with

participants from the research group and EBSI. A common research project on ePortfolio in PhD education (« Portfolio d'apprentissage, environnement numérique et autonomie de l'apprenant » / "Learning portfolio, digital environment and autonomy of the learner") comparing practices and field data from Québec and Bergen has been initiated and run by Myriam Coco (IF) and Christine Dufour (EBSI). The project's main objective is to enable a better understanding of the interaction between the different components supporting the assimilation of a learning digital portfolio in a course on the Mahara platform.

Research group members had a number of significant research **publications** in 2016, including a number of journal articles and book chapters submitted for peer review. A new revised and updated edition of "Digital Critical Editions" has been delivered to University of Illinois Press for publication in paperback version 1st quarter 2017. Also the manuscript (datascript) of the French version of the same book "L'édition critique numérique", including a new introduction has been delivered to Garnier Classiques, Paris (contract to be signed soon).

Current PhD projects housed by the research group are Daniel Jung's (Multilingual and multicultural use of the Internet and Ethical problems in Scholarly communication) and Laetitia Le Chatton (« Aide conversationnelle à la mise en place des nouvelles activités périscolaires par un système de gestion des réclamations, dans le cadre d'un projet éducatif territorial », Conversational Machine; IDEX DT scholarship; joint supervision with prof. Pascal Marquet, Université de Strasbourg).

We are engaged in new **collaborations** with the following universities: Jagellonian University in Krakow, Poland; TU Dresden, Université de Strasbourg, PH Linz.

Funding received in 2016: The research group received funding for the 2016 PhD Summer School forskingsformål or små driftsmidler (30 000 NOK). The stay of the participants from Bergen were also sponsored by the local organizer PH Linz. under during 2015.

Plans for 2017:

Defence of Ph.D. dissertations will not take place before 2018. We will look for financial and logistic opportunities to maintain and develop the ongoing PhD summer School collaboration, as well as the collaboration with Canadian/Québec universities. As the SIU financed NORQUÉBEC project ended in November 2016, collaboration with the IF-initiated project "The Future of Book" (with UQÀM, Montréal) has been initiated. The feasibility of applying further European grant proposals related to digital culture will be assessed in view of the current human resource situation at the Faggruppe for digital kultur.

University of Bergen Electronic Literature Research Group
Annual report 2016

Leadership: Professor Scott Rettberg is the research group leader as of Jan. 1, 2017.

Membership: In 2016, the following were frequent participants in our activities:

- Professor Scott Rettberg (leader)
- Professor Jill Walker Rettberg
- Associate Professor Daniel Apollon
- Stipendiat Patricia Tomaszek
- Stipendiat Elisabeth Nesheim
- Stipendiat Álvaro Seiça
- Post-doc researcher Anne Sofia Karhio
- MA student Thor Madsen
- Database developer Stein Magne Bjørklund
- UiB Librarian Aud Gjersdal

External/visiting members:

- Fulbright Scholar Jason Nelson (2016-17)
- Professor 2 Mary Flanagan
- Associate Professor Eric Dean Rasmussen (University of Stavanger)
- Hannah Ackermans (Univeristy of Utrecht)
- Piotr Marcecki (Jagellonian University)

Activities in 2015:

The Electronic Literature Research group was initiated in 2011, and operates separately from Digital Culture research group, with which it is still closely affiliated. A number of joint meetings with the Digital Culture research group were held in 2016, and PhD researcher training is administered jointly through the two research groups. The research group met regularly.

In 2016 the group was primarily focused on Ph.D. researcher training, on participating in events including guest lecturers from international scholars, on developing new international ties, and continuing development and support of the *Electronic Literature Knowledge Base*, the open-access research database which is currently the most extensive online resource in the field of electronic literature.

Research group members had a number of significant research publications in 2015, including a number of journal articles and book chapters. Group members including Scott Rettberg, Jill Walker Rettberg, Anne Karhio, Mary Flanagan, Jason Nelson, Elisabeth Nesheim, Álvaro Seiça, and Patricia Tomaszek made many presentations at international conferences related to digital media aesthetics and electronic literature, including four invited keynote addresses on the topic. Group leader Scott Rettberg received two significant awards for creative work in the field, including the 2016 Robert Coover Award for a Work of Electronic Literature, the top award for a creative work

in the field of electronic literature.

Scholarly work continues apace. Two PhD dissertations by Seiça and Tomaszek are expected to be completed in 2017, and Rettberg intends to complete his book-in-progress *Electronic Literature*, under contract with Polity Press, during the same period. Post-doc researcher Anne Karhio also has several significant publications related to electronic literature in press. One of the main functions of our group is to regularly review and discuss work-in-progress.

During the Spring 2016 semester, we renewed our collaboration with the Bergen Public Library, bringing three public events with electronic literature authors to Bergen audiences. We continue to collaborate with the UiB library on projects including a special collection of ephemera and documents related to the field of electronic literature, which has now been established in the library's special collections. With the UiB library we are now also engaged in a project with the National Library of Norway to archive electronic literature produced in Norway or with significant connections to Norway.

We are engaged in new collaborations with three universities: Jagellonian University in Krakow, Poland, the National University of Ireland-Galway, and City University of Hong Kong.

Funding received in 2016:

The research group did not receive direct funding under forskingsformål or små driftsmidler during 2015. We did receive SPIRE funding (100.000 NOK) engage in a research collaboration with City University of Hong Kong centered on the Poetics and Politics of Virtual Reality, which will result in two research workshops, the first of which was held in Hong Kong in December 2015. We are planning an event for May 2016 in Bergen.

Plans for 2017:

In 2017, two of our Ph.D. candidates will defend their dissertations. Bringing them to completion will be one of our primary goals. We will produce a seminar and exhibition focused on the relationship of virtual reality to poetics and political reality during the spring semester. We will likely apply for små driftsmidler in 2016 to widen the scope of this event and will consider developing new national and/or European grant proposals related to electronic literature. We will participate in a number of joint activities with our library partners, including a new European Culture project led by the Bergen Public Library. We will also continue to develop and lead the *Electronic Literature Knowledge Base*. We will also develop our new collaborations with our international partners. Several guest researchers are scheduled to join us for visits during the Spring 2017 semester, and events will take place around their visits. During Autumn 2017, Scott Rettberg and Jill Walker Rettberg will be on research leave at Brown University and MIT University.

Forskergruppen HRR (Historie, retorikk, resepsjon)

Årsrapport 2016

Leder pr. 1/1 2017: Professor Erik Bjerck Hagen

Det har vært lite tradisjonell aktivitet i 2016. Stipendiatene har stort sett befunnet seg i slutfasen av avhandlingsarbeidet og har prioritert dette strengt. En prosjektgruppe bestående av Bjerck Hagen, Vassenden, Sejersted, Hamm og Helmich Pedersen fikk i 2015 kr. 90 000 fra Kulturrådet for å skrive to lengre artikler under overskriften "Kvalitet og kriterier i litteraturforskningen". I den forbindelse ble symposiet "Kvalitet, kriterier, kritikk" arrangert i november, med inviterte gjester (to litteraturkritikere og to forskere fra Oslo. Se vedlegg).

Forskergruppen faste deltagere 2016

Professor Erik Bjerck Hagen
Professor Eirik Vassenden
Førsteamanuensis Anders Kristian Strand
Forsker Frode Helmich Pedersen
Førsteamanuensis Jørgen Magnus Sejersted
Førsteamanuensis Pål Bjørby
Førsteamanuensis Heming Gujord
Professor Christine Hamm
Stipendiat Ingrid Nestås Mathisen
Stipendiat Inga Henriette Undheim
Stipendiat Kjersti Aarstein
Professor emeritus Per Buvik
Stipendiat Johan Fredrik Getz
Stipendiat Holgernes
Førstelektor Anders Gullestad
Stipendiat Synne Ytre-Arne

Planer for 2017

Våren: Ferdigstille manusene om "Kvalitet og kriterier"

Høsten: Tilbake til normal seminarvirksomhet

Vedlegg

Kvalitet, kriterier, kritikk

Et symposium om litterær vurdering og kritikkhistorieskriving

Sted: Seminarrom 1 (404) Dragefjellet (Jussbygget)

Tid: 3.-4. november

Torsdag 3. november

13.00-13.40 Sissel Furuseth (UiO): "Kritikkhistorie og kvalitetsvurdering"

13.50-14.30 Ingunn Økland (Aftenposten): "Kritikk og selvbiografi"

14.40-15.20 Bernhard Ellefsen (Morgenbladet): "Kritikkhistorien som lærebok"

15.50-16.30 Frode Helmich Pedersen (UiB): "Bjørnson i norsk kritikkhistorie 1870-1910?"

16.40-17.20 Erik Bjerck Hagen (UiB): "Den perfekte kritiker"

20.00 "Litteraturkritikken i går, i dag og i morgen. En panelsamtale i anledning Norsk litteraturkritikks historie 1870-2010" (på Litteraturhuset)

Fredag 4. november

09.00-09.40 Heming Gujord (UiB): "Kjartan Fløgstad og resepsjonen"

09.50-10.30 Jahn Thon (UiA): "Verdi og kvalitet"

10.40-11.20 Christine Hamm (UiB): "Kyklopenes kritikk? Kjønns betydning for litterær verdsetting"

11.40-12.20 Jørgen Sejersted (UiB): "Historisme og litterær storhet"

12.30-13.10 Eirik Vassenden (UiB): "Postlitterære kvaliteter"

Alle innlegg: 20 minutter presentasjon og 20 minutter diskusjon.

Åpent for alle interesserte.

Koenraad De Smedt
3. januar 2017

1 Medlemskap og ledelse

- Seniorforskere: prof. Koenraad De Smedt (leder), prof. Helge Dyvik, prof. Christer Johansson, førsteaman. Victoria Rosén, forsker Paul Meurer (Uni Research Computing), postdok Martha Thunes, forsker Gunn Inger Lyse, forsker II Petter Haugereid.
- Teknisk konsulent: Sindre Sørensen.
- Vit. ass.: Ingerid Løyning Dale, Julie Bergmann.
- Stipendiater og PhD-studenter: Gyri Smørdal Losnegaard, Vibeke Rønneberg, Stig Jarle Helset.
- Masterstudenter: Alexandr Kotlyarov, Sadika Parvin Tamanna, Asgeir Almklov, Julie Sverresen, Eli Rugaard, Klaas Römer, Tori Larsen, Joakim Veaa, Gideon Amoo.

2 Forskningsgruppens aktiviteter

LaMoRe forsker på språkmodeller ved hjelp av komputasjonelle, formelle og empiriske metoder, vitenskapelig forankret i teoretisk og formell lingvistikk, datalingvistikk, korpuslingvistikk, oversettelsesteori og eksperimentell psykolingvistikk. Pga. sidetallsgrense rapporteres de viktigste samarbeidsaktivitetene, ikke all individuell forskning. Forøvrig vises til annen rapportering og evaluering.

2.1 Samarbeidsprosjekter

LaMoRe leder prosjektet **INESS**, et nasjonalt infrastrukturprosjekt støttet av NFR med Uni Research som konsortiepartner. I 2016 utvidet INESS antallet trebanker til å dekke flere enn 40 språk. Den Norske trebanken ble utvidet til ca. 50 M ord og er fremdeles under utvikling. Prosjektet hadde sin sluttkonferanse 14.–15. juni med 37 deltagere fra inn- og utland.

LaMoRe leder **CLARINO**, et stort nasjonalt infrastrukturprosjekt med støtte fra NFR. Arbeidet resulterte i 2016 i flere deponerte data, bl.a. Menota. CLARINO deltok på den europeiske CLARINKonferansen (26.–29. oktober) og initierte et mobilitetstiltak for samarbeid med Univerzita Karlova i Praha (16.–18. mars). LaMoRe bidro med presentasjoner til nasjonale konferanser om åpne data (1.november, 14.–15. november).

LaMoRe deltar i **CLARIN ERIC** under en kontrakt ifm. National Coordinators' Forum og Board of Directors. LaMoRe deltok på Generalforsamlingen (23.–25. november) og to CLARIN-PLUS workshoper (7. mars og 20. juni).

LaMoRe deltar i Nordic CLARIN Network (NCN) og organiserte NCN årsmøtet (14.–15. mars), samt en NCN workshop om *Language and Information in Social and Political Sciences Research* (9.november).

LaMoRe har MC-medlemmer i to COST-nettverk. Det ene er **Parseme** (COST action IC1207) der LaMoRe også bidrar til ledelse av to arbeidsgrupper og bidro til to internasjonale møter (7.–10. april og 26.–27. september). Det andre er **ELN European Literacy Network** (COST action IS1401).

LaMoRe deltar i **CATO**, et NFR-prosjekt ledet av professor Christer Johansson i samarbeid med UiS. Målet er å finne ut ny kunnskap rundt skrivevansker, tospråklighet og sammenhengen mellom språk og ikke-verbal kommunikasjon. Empirisk evidens om prosessdata integreres med lingvistiske produktdata. LaMoRe bygger opp en lab for reaksjonstidmåling, EEG og øyebevegelsesdeteksjon.

LaMoRe forsker på kartlegging av *normklynger* i usus, bl.a. som normeringsgrunnlag for nynorsk, i samarbeid med Høgskulen i Volda, med teknisk støtte fra Uni Research Computing og med delfinansiering fra Språkrådet.

LaMoRe bidrar til koordinasjon av **ELRC**-aktiviteter i Norge og organiserte sammen med Difi en nasjonal ELRC-workshop (8. juni).

2.2 Forskerutdanning

Forskerutdanning skjer hovedsaklig gjennom Forskerskolen for språkvitenskap og filologi ved UiB og Nasjonal forskerskole for språkvitenskap og filologi. I 2016 bidro LaMoRe til et nasjonalt forskerkurs (20.–21. april) og en nasjonal sommerskole (30. mai – 3. juni). I tillegg bidro LaMoRe til den 2. internasjonale forskerskolen i Parseme (27. juni – 1. juli).

3 Mottatt støtte fra instituttet

Nil.

4 Forskningsresultater og formidling

Det vises til nettsidene om **INESS** og **CLARINO** for en oversikt over leverte vitenskapelige data. For en oversikt over publikasjoner henvises til **Cristin, der man kan søke på forskere og prosjekter tilknyttet LaMoRe (gruppe-id 501502)**. LaMoRe hadde flere bidrag til konferanser, bl.a. LREC, GLAC22, COM, Forty Years after Keenan 1976, Psycholinguistics in Flanders and Int. Assoc. of Empirical Aesthetics.

5 Forskningsgruppens planer

LaMoRe fortsetter i 2017 med pågående prosjektarbeid.

5.1 Søknader om eksterne prosjektmidler

LaMoRe søkte i 2016 om et prosjekt CLARINO-PLUS i NFRs infrastrukturprogram. Er utfallet positivt, vil mye innsats i 2017 gå med til kontraktsforhandling, konsortieavtale og oppstart.

5.2 Noen utfordringer som påvirker forskningsgruppens planer

Det er stadig økende konkurranse om eksternt finansierte prosjekter. For eksempel har suksessraten for søknader til H2020 nå sunket til ca. 11 %. I praksis vil dette si at søknadsskriving er bortkastet tid med mindre man kan gå inn i søknadsprosessen med et større og stabilt tverrfaglig forskningsmiljø som består av flere erfarne forskere og IT-konsulenter. Aktuelle forhold gjør det tvilsomt om denne forutsetningen kan oppnås i 2017.

I stedet for å bli tilført faste stillinger av typen forsker og IT-konsulent, har LaMoRe de siste årene opplevd hjerneflukt i og med at flere høykompetente og erfarne midlertidig ansatte ble kapret av andre organisasjoner som tilbyr bedre kontraktvilkår.

Endelig instilling lagt fram for Fakultetsstyret 31. mai 2005 nevner: «Dannelse av tverrfaglige forskningsgrupper, uavhengig av institutt- og fakultetsgrenser, vil derfor være en sentral oppgave for instituttstyrene [...]» Det har hittil ikke vært effektive virkemidler som fasiliterer slike prosesser.

Til slutt har forskere hos LaMoRe måtte føre timer på lite akseptable arbeidsvilkår. På HF's timelistemal skal hele 1620 timer på årsbasis brukes til prosjektarbeid. I noen tilfeller er dette tallet mer enn det totale antallet arbeidstimer som forskeren har til disposisjon. I andre tilfeller er dette tallet fremdeles såpass høyt at ansatte ikke kan avsette tid til forskningsgruppemøter, medarbeidersamtaler, allmøter på institutt eller fakultet, HMS-runder og -møter, kurs og opplæring, seminarer og konferanser, prosjektsøknader, informasjonsmøter, evalueringer, osv. Den nåværende situasjonen innebærer at prosjektmedarbeidere ikke kan opptre som fullverdige medlemmer av forskningsgruppen og instituttet, og internasjonalt aksepterte forskerrettigheter blir ikke ivarettatt.

Forskargruppe i mellomalderfilologi

www.uib.no/fg/mellomalderfilologi | www.uib.no/en/rg/medievalphilology

Årsrapport 2016

1. Leing

Forskargruppa i mellomalderfilologi har i 2016 vore leia av Jens Eike Schnall, Åslaug Ommundsen, Henning Laugerud (alle LLE) og Tom Hellers (Museum Vest).

2. 23 medlemmer i faglege stillingar ved Universitetet i Bergen

Seniorforskarar: Aidan K. Conti (LLE), John-Wilhelm Flattun (UB), Odd Einar Haugen (LLE), Kari E. Haugland (IF), Ole-Jørgen Johannessen (pensjonert, LLE), Rune Kyrkjebø (UBB), Henning Laugerud (LLE), Ugnius Mikučionis (LLE), Laura Saetveit Miles (IF), Pär Sandin (LLE), Jens Eike Schnall (LLE), Jørn Øyrehagen Sunde (JUS), Gjert Vestrheim (LLE), Matti G. Wiik (LLE)

- a. Postdoktorar: Helen F. Leslie-Jacobsen (LLE), Astrid Marner (LLE)
- b. Stipendiatar: Synnøve M. Myking (LLE), Robert K. Paulsen (LLE), Florian Schreck (LLE), Frank Weigelt (IF)
- c. Timelærer og lektorar: Inga Berzina (LLE), Eldar Heide (LLE), Hilde Stoltz (LLE)

I tillegg har gruppa ei rekkje lausare tilknytte medlemmer både i og utanfor Bergen, sjå <http://www.uib.no/fg/mellomalderfilologi/25930/medlemmer>

3. Faglege møte med føredrag

1. Haraldur Bernharðsson: *Icelandic 13th-century manuscripts as linguistic sources. On scribal practice and the spread of innovations* (25.01.2016)
2. Robert Paulsen, LLE: *Transcriptio ex Machina* (14.03.2016)
3. Aidan Keally Conti & Odd Einar Haugen, LLE: *Arbeidet med Parvum Lexicon Stemmatologicum* (16.03.2016)
4. Ugnius Mikučionis, LLE: *From Spirits to Short People, or: What does a dwarf look like, really?* (27.04.2016)
5. Aidan Keally Conti & Astrid Marner, LLE: *Vernacular Preaching and Clerical Meditation: Homiletic Repurposing in Medieval England and Norway* (04.05.16)
6. Kristel Zilmer: *'Dette ristet blind mann'... Å møte runeristene fra middelalderens Bergen* (26.05.2016)
7. Jan Kozák, Univerzita Karlova, Praha: *The Relationship of Sacrifice and Initiation in the Myths about the Mead of Poetry* (08.11.2016)
8. Florian Schreck, LLE: *Elefantene kommer! Zoologi i middelalderens naturhistorie, didaktikk og norrøn fiksjonslitteratur* (30.11.2016, på UB)
9. Stefan Drechsler, University of Aberdeen: *Bergen and Iceland: The Production of Codex Hardenbergianus and the West Icelandic Helgafell Workshop* (08.12.2016, på UB)

4. Foredragsserie *Mat i mellomalder* på Bryggens Museum

10. Tom Hellers: *Øl, mjød og galte. Til bords med de norrøne gudene* (16.02.2016)
11. Eirik Storesund: *Å spytte i glasset: Primitiv bryggeteknologi i den norrøne gudekrigsmyten* (01.03.2016)
12. Helen F. Leslie-Jacobsen: *Food and the Landslov in Thirteenth Century Norway* (15.03.2016)
13. Sæbjørg Walaker Nordeide: *Måltider i hallen* (05.04.2016)
14. Gitte Hansen: *Kvinnens eldste yrke? Pølser, øl og vertshusdrift i middelalderens norske byer* (19.04.2016)

5. Dagsseminar, postgrad workshop, konferanse

15. *10th Bergen-UK Postgraduate Symposium in Old Norse Studies* (13.-15.04.2016), arrangert av Helen F. Leslie-Jacobsen og Jens Eike Schnall som del av forskarutdanninga, med master- og PhD-studentar frå U.K. og Bergen
16. *Norrønt kodingskurs* (01.-02.12.2016), kodingskurs i digitalisering av norrøne tekster arrangert av Odd Einar Haugen og Robert K. Paulsen

6. Forskningstorget 2016

Fleire medlemmar av FIM – Jens Eike Schnall, Helen F. Leslie-Jacobsen, Åslaug Ommundsen, Florian Schreck, Matti Garnes Wiik, Robert K. Paulsen (alle LLE), Laura Miles, Frank Weigelt (IF) – deltok på Forskningstorget 2016 (23.-24.09.2016) med stasjonen *Inside out — outside in*, under leiing av Jens Eike Schnall, sjå <http://www.uib.no/fg/mellomalderfilologi/100646/inside-out---outside>)

Utover dette har medlemmene av gruppa vore aktive på ulike andre felt, m.a. foredrag på konferansar og faglege møte utanfor Bergen og i andre forskargrupper ved UiB, samarbeid med andre forskargrupper (Medieval Religion & Religious Culture, Vitensbilder, Literature & Religion), samarbeid med DFG-prosjektet Heilige Heroen – Heroische Heilige. *Interdependenzen, Verflechtungen und Transformationen von Leitbilddiskursen im skandinavischen Früh- und Hochmittelalter* og Erasmus+-lærarutveksling.

7. Planar for aktivitetar i vårsemesteret 2017

Vi nemner m.a. The 11th Bergen-UK Old Norse Postgraduate Symposium 2017 (3.-6. 04.2017) og strategisk arbeid m.a. i samband med etableringa av ei mellomalderklynge ved UiB.

Forskargruppa vil takke instituttet og fakultetet hjarteleg for løyvingane i 2016!

Bergen, 16. januar 2017,

Jens Eike Schnall – Åslaug Ommundsen – Henning Laugerud – Tom Hellers

Forskergruppen Nordisk litteratur

Rapport for høstsemesteret 2016

Medlemmer som har møtt: Eivind Tjønneland, Christine Hamm, Eirik Vassenden, Pål Bjørby, Heming Gujord, Jørgen Sejersted, Anders Gullestad, Inga Undheim, Ingrid Nestås Mathisen, Elin Stengrundet.

Forskergruppen har gjennomført to ordinære møter med fremlagt skriftlig materiale til diskusjon:

28/10

Heming Gujord: Fløgstad: Utkast til kapittel i kommende monografi

Ingrid Nestås Mathisen: Uppdals "Trolldom i lufta"

25/11

Anders Gullestad: Køltzows "I dag blåser det"

Fredrik Parelus: Uppdals Janusansikt

Øygunn Prestegård: Dystopisk ungdomslitteratur

10/11 hadde deler av forskergruppen møte og utkastseminar med redaktør Kjell-Olav Hovde i *Store norske leksikon*, og som resultat har medlemmer av forskergruppen utarbeidet følgende publiserte nettartikler: Vassenden: Kristofer Uppdal, Mathisen: Roll Anker, Hamm: Arbeiderlitteratur, Sejersted: Holberg, Wergeland.

For øvrig har en hovedaktivitet for flere av forskergruppens medlemmer vært arbeidet med læreboken i sjangerlære. Kapitler med tilhørende oppgaver har i flere runder vært fremlagt og diskutert med forskergruppen og forlagsredaktør Kvåle i Samlaget. Kapitlene er nå svært nær ferdigstilling og boken ventes publisert i 2018.

For forskergruppen

Jørgen Sejersted

Forskargruppe i nordisk språk - Årsmelding for 2016

Leiargruppe: Torodd Kinn (leiar), Ann-Kristin Helland Gujord, Ragnhild Lie Anderson.

Gruppa har ikkje noka formell medlemsliste, men reknar tilsette på nordisk språk, norsk som andrespråk (studiefaget) og språksida av nordisk fagdidaktikk som medlemmar. Masterstudentar deltek òg. Tilsette og studentar frå andre fagfelt er velkomne med innlegg som passar.

professorar og førsteamanuensar: 12
postdoktorar: 0
stipendiatar: 6
universitetslektorar: 2
masterstudentar: ca. 30

Som før er gruppa ein fagleg møtestad for forskarar som i hovudsak driv individuell forskning. Masterstudentar i nordisk språk vert oppmoda om å presentere prosjekta sine. Program for 2016: Sjå neste side.

I 2017 vil gruppa bli driven som før.

Program 2016

21. januar: **Ann-Kristin Helland Gujord**: Frå statsborgartest til integreringstest. Faglege perspektiv på dei nye framlegga til språkkrav ved søknad om permanent opphald i Noreg

28. januar: **Endre Brunstad**: Nynorsk som ungdomsspråk i Fjell kommune

11. februar: **Gjert Kristoffersen**: Overgangen fra palatal til apikal uttale av /n/ og /l/ i nordnorske dialekter

17. mars:

(1) **Ida Haugum** (masterstudent): Veggen inn i språket. Om integreringa av nydanningar i islandsk.

(2) **Thea Idsøe** (masterstudent): Språkskiftesituasjonen ved tre vidaregåande skular i Hordaland

7. april: **Tina Oftedal** (masterstudent): Tre læreres arbeid med argumenterende skriving i videregående skole

28. april: **Helge Sandøy, Anders Johansen** (Institutt for informasjons- og medievitskap), **Gjert Kristoffersen, Agnete Nesse** (Høgskolen i Bergen) og **Jørgen Sejersted**: Presentasjon av *Mønster. Norsk språkhistorie I*

26. mai: **Nina Schjetne**: Narrativ struktur i fortellinger skrevet av utenlandsadopterte barn i 5. klasse

2. juni: **Edit Bugge** (norskkursa) og **Per Sigmund Sævik Bøe** (norskkursa):
Språkending og samfunnstypologi

9. juni: **David A. Natvig** (University of Wisconsin-Madison, gjestetipendiat ved LLE):
Fonemisk kontrast og norske vokaler

22. september: **Nina Schjetne**: Kartlegging av grammatiske trekk og leksikalske valg i
fortellinger skrevet av utenlandsadopterte barn i 5. klasse

27. oktober: **Ugnius Mikučionis** (norskkursa): *Bør, burde, skulle, måtte, ought to, would
have to ...* Modalverb for svak nødvendighet vs. uttrykk for komplekse holdninger

17. november: **Anna-Marie Kjøde Olsen** (masterstudent): Adjektivinnlæring i norsk som
andrespråk

1. desember: **Trude Bukve** (lingvistikk): Haldningar til internasjonalisering, engelsk og
fyrstespråk i ein nordisk utdanningskontekst

Årsmelding, Forskergruppe for radikal filosofi og litteratur (RFL)

Undertegnede er forskergruppens leder pr. 1. januar 2017; vi opererer også med en nestleder: Dr.art. Hans Jacob Ohldieck.

Medlemmer fordeler seg slik:

Seniorforskere/fast ansatte:

Professor Ellen Mortensen, LLE

Professor Arild Linneberg, LLE

Professor Gisle Selnes, LLE

Førsteamanuensis Kari Jegerstedt, SKOK

Førsteamanuensis Anders M. Gullestad, LLE

Førsteamanuensis Torgeir Skorgen, IF

Andre:

Postdoktor Frode Helmich Pedersen

Stipendiat Kjersti Irene Aarstein

Stipendiat Magnus Bøe Michelsen

Stipendiat Anne Helene Guddal

Stipendiat Line Hjorth Buchholzer

Vitenskapelig assistent Trude-Kristin Mjelde Aarvik

Vitenskapelig assistent Sofie Marhaug

Førsteamanuensis Hans Jacob Ohldieck

Førsteamanuensis Claus Hallberg

Førstelektor Hans Marius Hansteen

Forsker Bjørn C. Ekeland

Forskergruppens aktiviteter i 2015

Aktiviteten har i 2016 vært konsentrert om utvikling av prosjektsøknad (FRIPRO) med tittelen "FORMS OF VIOLENCE. POLITICS AND AESTHETICS IN TIMES OF TERROR". I løpet av vårsemesteret hadde vi flere møter med innlegg og diskusjon omkring dette temaet, etterfulgt av en heldags workshop om film og vold, der vi hadde invitert to av våre skandinaviske samarbeidspartnere til å bidra.

Høstens program fulgte en lignende modell: Vi avholdt jevnlig møter med faglige innlegg med det for øye å videreutvikle prosjektbeskrivelsens problemstillinger, og semesteret ble avsluttet av et todagers seminar om "Violence and Sexual Difference" i samarbeid med SKOK

I desember mottok vi avslagsbrev fra NFR. Evalueringen var imidlertid svært god: Prosjektet fikk "6 – Excellent" som samlet karakter, og følgende oppsummerende vurdering: "A project at a very high international level and of great national and international interest. Publications in leading journals are expected. The researchers are among the leaders in their field."

Mottatt støtte

RFL har fått småforsk-midler fra LLE NOK 25.000 våren 2016 pluss 7500 til seminarstøtte høsten 2016. Sistnevnte seminar/workshop ble arrangert i samarbeid med SKOK, som også bidro økonomisk.

Planer for 2017

RFL vil fortsette å jobbe med problemstillinger som dreier seg om vold og estetikk. Aktiviteten for 2017 vil omfatte en fast seminarrekke med innlegg fra egne medlemmer pluss inviterte innledere. Vi planlegger dessuten å begynne arbeidet med å redigere et temanummer om vold av det poenggivende tidsskriftet *Agora* (som har RFL-lederen i redaksjonsrådet). Gitt den positive tilbakemeldingen på fjorårets FRIPRO-søknad kommer vi til å gjøre et nytt forsøk i 2017, men da med bare mindre justeringen i prosjektbeskrivelsen. I den forbindelse vil vi særlig prøve å utvide våre brasilianske forbindelser, noe vi allerede er i dialog med Forskningsadministrativ avdeling, UiB, om.

Mot slutten av vårsemesteret vil vi arrangere en konferanse om vold og estetikk i latinamerikansk litteratur og kultur, med inviterte innledere fra vårt internasjonale nettverk. Til dette arrangementet har vi fått støtte på NOK 42.750 fra NORLARNET. Prof. Bruno Bosteels, Columbia University, og Jaime Ginzburg, Universidade de São Paulo, har begge sagt ja til å komme. I tillegg ønsker vi å invitere flere innledere fra vårt skandinaviske nettverk. Vi er også i samtale med Litteraturhuset i Bergen om å lage et mer åpent kveldsarrangement i forbindelse med konferansen.

I tillegg har vi søkt om midler fra Universitetsfondet til å arrangere en konferanse til høsten med tittelen ”Psychoanalysis and the Future of Discourse Theory”. Her har vi flere profilerte internasjonale forskere på blokka, de fleste av dem inngår allerede i vårt nettverk, men de kan vanskelig inviteres før 1. mars. Imidlertid har vi fått signal om at vår brasilianske kontakt, Vladimir Safatle, kan inviteres til høsten, og han har sagt seg interessert i å bidra på denne konferansen – hvilket tilsier at den skulle la seg avholde i en eller annen form, avhengig av finansiering. Litteraturhuset i Bergen er også interessent i å samarbeide med oss om et slikt arrangement.

UiB, 10. januar 2017,

(sign.)

Gisle Selnes,

leder av Forskergruppe for radikal filosofi og litteratur

Rapport forskergruppa ”Rett, retorikk og litteratur” 2016

Leder: Professor Arild Linneberg. Medlemmer: Frode Helmich Pedersen (postdoc), Line Hjorth (PhD-kand), Erling Aadland (professor), Gisle Selnes (professor), Johan Dragvoll (forsker, Trondheim), Bjørn Ekeland (forsker, Bergen), David Vogt (PhD-kand, filosofi/juss, UiB), Amund Børdahl (univ.lektor/forsker, filosofi, UiB)

Andre, eksterne, assosierte forskere: Venil Katharina Thiis (advokat, Trondheim), Karen-Margrethe Simonsen (professor, litteratur mv, Århus), Panu Minkkinen (professor, juss, Helsinki), Leif Dahlberg (professor, medier og teknologi, Stockholm)

Aktiviteter, 2016: Forskergruppa er fortsatt også knytta til aktiviteten ved Centre for Humanistic Legal Studies, som foruten professor Linneberg, har PhD- kand Line Hjort og postdoc Frode Helmich Pedersen som tilknyttede ansatte ved LLE.

Hovedaktiviteter 2016: prosjektmøter vinteren 2016, årlig seminar om ”Juridisk og litterær retorikk fra antikken til i dag”, i sept/okt 2016, i Dubrovnik, Kroatia. ”Juridisk og litterær retorikk (VI): Retorikk og realitet” blei arrangert for sjette gang med ti deltakere.

Mottatt støtte: Småforsk, støtte til workshop i Dubrovnik, kr 15 000,-. Linneberg om-disponerte noe Meltzermidler til workshopen, slik at samlet sum blei ca 20 000. Seminar-deltakerne måtte denne gang selv betale reiseutgiftene. Workshopen gikk med noen tusen i underskudd, som Linneberg i år i likhet med i fjor måtte dekke av egne private midler.

Publikasjoner: for publikasjoner med indirekte tilknytning til forskergruppens aktiviteter, se Cristin etc for forskergruppas medlemmer.

Søknader om eksterne midler: Arild Linneberg fikk tilslag fra NFR om et nytt treårig prosjekt på Samkulprogrammet med tittelen ”A Narratology of Criminal Cases”, Sum 7,3 millioner Nkr. Prosjektet har ti internasjonale partnere fra Norden, Europa og USA, fra Linnebergs forskernettverk innen ”Law and Humanities”. Linneberg så seg nødt til å trekke seg som prosjektleder og overlot med NFRs godkjenning ledelsen av prosjektet til postdoc Frode Helmich Pedersen. Prosjektet hadde oppstart 1. November 2016. Prosjektet viderefører forskningsaktiviteten ved Centre for Humanistic Legal Studies og forskergruppe ”rett, retorikk og litteratur”. Første internasjonale workshop finner sted på Solstrand 26.-27. Mai 2017.

Øvrige planer: Aktiviteter på linje med 2016 med en todagers workshop høsten 2017 som hovedaktivitet.

Forskergruppa Sociolingvistikk og språkending

Årsmelding for 2015

Medlemmer per 1.1.2017

- Professor Gjert Kristoffersen (leder)
- Professor Helge Sandøy
- Førsteamanuensis Ragnhild Lie Anderson
- Stipendiat Per Sigmund Sævik Bøe
- Stipendiat Helene Hildremyr
- Forsker Bente Selback (LIA-prosjektet)
- Transkribører på LIA-prosjektet: Silje-Marie Kvernøy Sandnes, Trond Minde, Maren Østrem Nesse
- Mastergradsstudenter: Rut Heradstveit, Trond Minde, Liv Torunn Tjelmeland, Øystein Hassel

Medlemmer som forlot gruppa i 2016

- Førsteamanuensis Edit Bugge, som har begynt i faglig stilling ved Høgskulen på Vestlandet
- Gjestestipendiat (2015-16) fra University of Wisconsin, Madison: David Natvig
- Transkribører ved LIA-prosjektet: Hallvard Lid og Anna-Marie Kjøde Olsen

Det har gjennom begge semestrene vært holdt møter hver 14. dag, der medlemmene har orientert hverandre om faglige aktiviteter, nyheter etc. og diskutert faglige spørsmål vedrørende prosjektene knyttet til gruppa.

Prosjekter

Forskergruppa er partner i det NFR-finansierte prosjektet [Language Infrastructure made Accessible](#) (LIA), der prosjekteier er Universitetet i Oslo v/ [Tekstlaboratoriet](#). Prosjektet, som går fram til 2019, har som mål å digitalisere og transkribere alle analoge talemålsinnspillinger i de språkvitenskapelige arkivene til norske universiteter. Gjert Kristoffersen er lokal prosjektleder. Bente Selback er ansatt som forsker og daglig leder og Silje Marie Kvernøy Sandnes, Trond Minde og Maren Østrem Nesse er per 1.1.2017 ansatt som transkribører.

Helge Sandøy og Edit Bugge samarbeider med kollegaer ved Fróðskaparsetur Føroya om prosjektet *Endringar i færøyske dialektar gjennom to generasjonar. Korleis, kor fort og kvifor?*

De to samarbeider også i en nordisk gruppe om *Societal conditions for language change*, som har som mål å utvikle en nordisk sociolingvistisk infrastruktur.

Gjert Kristoffersen har i 2016 arbeidet med tre prosjekter: (1) Spredning av tonelag fra Bergen til Strilelandet, (2) Tonal variasjon i Övre Dalarna i Sverige og (3) en artikkel om utfasingen av palatal /l/ og /n/ i nordnorsk.

Helge Sandøy er én av to hovedredaktører i firebindsverket [Norsk språkhistorie](#). Første bind, *Mønster*, kom ut i april 2016. I tillegg til Sandøys innledning, skrevet i samarbeid med Agnete Nesse, Høgskulen på Vestlandet, er Gjert Kristoffersen medforfatter av kapitlet om fonologi.

Ragnhild Lie Anderson har høsten 2016 samlet inn nytt talemålsmateriale fra 36 informanter ved ungdomsskolen i Sogndal og er også begynt innsamling av nytt talemålsmateriale knyttet til panelinformanter fra tidligere opptak i 1996 og 2001.

Ressurser

[Talebanken](#), som utvikles i samarbeid med UNI, og som er et viktig analyseredskap i prosjektene knyttet til gruppa, er videreutviklet i løpet av året og inneholder ved årsskiftet 8,2 mill. løpeord.

Målføresamlinga: Alt av gamle innspillinger var i løpet av 2015 sendt til Nasjonalbiblioteket i Mo i Rana for digitalisering i regi av LIA-prosjektet. Det meste skal nå være digitalisert og ca. en femtedel av vårt materiale transkribert. I 2016 har vi gått videre med digitalisering av manuskriptmaterialet i målføresamlinga i samarbeid med UB. Ca. 20 % av materialet er skannet. Videreføring av dette arbeidet er avhengig av finansiering fra instituttet også i 2017.

Finansiering

Gruppa som sådan har ikke mottatt støtte fra institutt eller ekstern finansiering i løpet av året. Helge Sandøy har fått midler fra Småforsk til videreutvikling av Talebanken. Gjert Kristoffersen har fått forskningsmidler fra instituttet til (1) transkripsjon av et talemålsopptak fra Skattungbyn i Sverige

Målføresamlinga har i 2016 hatt et driftsbudsjett på kr. 20.000,-, og mottatt kr. 40.000 i forskningsmidler fra instituttet til digitalisering av manuskriptdelen av samlinga. Se ellers egen rapport til instituttet.

Forskerutdanning

Per Sigmund Sævik Bøe tiltrådte som stipendiat 1. august 2016.

I samarbeid med norsk som andrespråk-miljøet arrangerte vi 7.-9. september et forskerutdanningskurs finansiert av den nasjonale forskerskolen i språkvitenskap og filologi med tittelen *Perspectives on linguistic change: Contact and L2 learning*. Kurset fant sted på Solstrand hotell i Os, med følgende forelesere: Professor Tim McNamara, University of Melbourne, Professor Jeff Siegel, University of New England (Australia) og Professor Sali Tagliamonte, University of Toronto. Kurset samlet 13 deltakere, hvorav 6 fra UiB. Vi fikk gjennomgående svært gode evalueringer fra deltakerne.

Deltakelse med innlegg på fagkonferanser

Gjert Kristoffersen

- 22nd Germanic Linguistics Annual Conference, Reykjavík 20.-22. mai: Spreading of tonal accent in West Norwegian, categorical or gradual?
- Tone and Intonation in Europe (7), Canterbury 1.-3. september: Spreading of tonal accent in West Norwegian: Approximation or transfer? (poster)

Helge Sandøy

- Hammershaimb/Jacobsen-seminar, Tórshavn 19.10: Endringar i talemålet. Nye granskingsmetodar.

Publikasjoner

Kristoffersen, Gjert.

Apikal istedenfor palatal /n/ og /l/ i nordnorsk: En kompromissform? I H.-O. Enger, M.I.N. Knoph, K.E. Kristoffersen & M. Lind (red.) *Helt fabelaktig! Festschrift til Hanne Gram Simonsen på 70-årsdagen*, s. 81-95. Oslo: Novus.

Kristoffersen, Gjert. Fraværet av tonelag på Strilelandet: en forskningshistorie. *Maal og Minne* 2016: 111-157.

Kristoffersen, Gjert & Arne Torp. Fonologi. I H. Sandøy (red.), *Mønster. Norsk språkhistorie I*, s. 101-211. Oslo: Novus.

Sandøy, Helge & Agnete Nesse. Språkendring. I H. Sandøy (red.), *Mønster. Norsk språkhistorie I*, s. 31-99. Oslo: Novus

Sandøy, Helge (red.). *Mønster. Norsk språkhistorie I*. Oslo: Novus

Sandøy, Helge. Melding av M. Svahn & J. Nilsson (2014: Dialektutjämning i Västsverige. *Sociolinguistica* 30: 237-242.

Undervisning

Helge Sandøy var emneansvarlig for kurset NOSP221/251/321, *Språkleg variasjon og endring* vårsemestret 2016. Dette emnet tilbys hvert vårsemester.

Formidling

Ragnhild Lie Andersson ble i november intervjuet av NRK TV i forbindelse med planene om å slå sammen Rogaland, Hordaland og Sogn og Fjordane til ett fylke.

Gjert Kristoffersen, innlegg 20.10.2016 på bloggen Språkprat: [Er norsk fagspråk i fare?](#)

Planer for 2017

LIA-prosjektet fortsetter i samme omfang og med samme finansiering som i 2016.

Avhengig av finansiering fra instituttet vil vi ved målføresamlinga videreføre digitaliseringen av manuskriptmaterialet. I tillegg arbeider vi i samarbeid med Universitetsbiblioteket med å lage en offentlig tilgjengelig, søkbar katalog over innholdet i samlingen.

Strategiar for språkkompetanse

Årsmelding for 2016

Leiarar per 1.januar 2016:

Åsta Haukaås (IF), Ingvild Nistov (LLE)

Dei andre medlemmene:

Seniorforskarar¹

Frå IF:

Aud Solbjørg Skulstad, Myriam Coco, Anne-Brit Fenner, Torill Hestetraet, Sigrid Ørevik, Hild Hoff, Camilla Skalle

Frå LLE:

Endre Brunstad, Heming Gujord, Kari Tenfjord, Daniel Jung, Elisabeth Bjugn, Ragnhild Anderson, Ann-Kristin Helland Gujord, Sigrun Eilertsen, Else-Berit Molde, Aasne Vikøy (permisjon, er stipendiat ved HiB).

Frå andre fakultet og institusjonar:

Liv Eide (UiB), Turid Trebbi (UiB), Hege Emma Rimmereide (HiB), Anna Birketveit (HiB), Sarah Hoem Iversen (HiB), Kjartan Sørland (HiB), Barbara Blair (HiB), Monika Bader (HiB), Angela Hasselgreen (HiB/UiB), Stephanie H.G. Wold (HiB) Cecilie Carlsen (Vox), Klara Sjo (NHH), Magalis Berget (lærer i vidaregåande skule).

Stipendiatar /Phd-studentar

Xavier Llovet Vila (IF), Bodil Moss (IF), Hans Bugge (UiS/IF), Kjersti Lea (HiB), Snorre Karkkonen Svensson (LLE), Inger Olsbu (UiO), Karoline Haugsvær (LLE), Nina Schjetne (LLE), Marte Nordanger (LLE), Sunniva P. Johansen (LLE).

Aktivitetar i 2016

Vår 2016:

Som i tidlegare semester, blei det lagt opp til ei seminarrekke med innlegg frå medlemmer, med særleg oppmoding til stipendiatar om å presentera prosjekta sine. Diverre melde det seg ingen til å ha innlegg dette semesteret.

Haut 2016:

25. november 2016 gjennomførte gruppa dagsseminar med invitert gjesteførelsar (Linda Fisher, Cambridge University) og fleire innlegg frå medlemmene (sjå vedlagt program).

Gruppa har, som det framgår ovanfor, hatt lite aktivitet dette året. Det skuldast truleg at gruppa er stor og fragmentert og at folk har for lite tid. Dessutan har leiinga ikkje ressursar til rådighet for å gjennomføre koordineringa (og den eine har hatt forskingstermin). Vi gjennomførte difor ei

¹ Dei to kategoriane "seniorforskar" og "stipendiat" er ikkje heilt dekkande for alle medlemmene i gruppa. Under *seniorforskar* har vi også tatt med personar i faste stillingar som ikkje har doktorgrad, og under *stipendiat* har vi inkludert personar som har avslutta stillinga som stipendiat, men som framleis arbeider med avhandlinga og har tilknytning til UiB.

spørjeundersøking på nett hausten 2016 for å få innspel om framtida til gruppa. Responsen viser at dei fleste deltakarane framleis har ønske om å halda fram i gruppa, men at manglande tid gjer det vanskeleg å bidra. Framover vil vi difor oftare prøva å leggja opp til dagsseminar med fleire innlegg i staden for enkeltseminar. Med varsling i god tid i forkant vil det kunna bidra til betre oppmøte og dermed også større samhandling mellom medlemmene.

HUMEVAL

Forskargruppa Strategiar for språkkompetanse blei spurt om å delta i den store Humanioraevalueringa, HUMEVAL. Med så mange medlemmer blei det eit omfattande arbeid å innhente cv og publikasjonar frå alle saman i tillegg til å skrive rapport (sjå vedlegg).

Ad støtte (småforsk /instituttmiddel):

I 2016 fekk forskargruppa 7000 kroner i støtte frå IF til å invitere gjesteførelesar til dagsseminar. Invitert føredragshaldar var Linda Fisher frå Cambridge University.

Vi planlegg å søka LLE om støtte for 2017.

Planar for vårsemesteret

Vi planlegg også i vårsemesteret 2017 å ha seminar der m.a. stipendiatar kan ha innlegg. Vi ønskjer også å trekka inn masterstudentar. Programmet er dessverre ikkje heilt fastlagt per fristen for denne rapporten.

Ingvild Nistov (her) og Åsta Haukås (IF)

Vedlegg

Strategiar for språkkompetanse

Dagsseminar 25. november 2016

Stad: Rom 301, HF-bygget

Program

- 09.30 Oppmøte te/kaffi
- 09.45.-10.45 Linda Fisher, Cambridge University:
 "Writing for metacognition in language teacher education"
- 10.45-11.05 Diskusjon
- 11.05-11.15 Pause
- 11.15-12.00 Anna Birketveit, Hege Emma Rimmereide, Monika Bader, HiB
 "Presentation of a longitudinal research project on the effect of extensive reading on writing among 11-13- year- old learners of English as a foreign language and on the teachers' perceptions, beliefs and experiences of the learners' reading and writing skills"
- 12-13 Lunsj
- 13.00-13.45 Myriam Coco, Turid Trebbi, UiB
 "How do teacher and students interact verbally in the language classroom?
Two reports from the DISPRA project"
- 13.45 - 14.00 Pause
- 14.00-14.45 Aasne Vikøy, HiB
 "Grammar and language awareness in a multilingual school setting. Policy, beliefs and practice"
- 14.45 - 15. Avslutning

Forskergruppen Teater og scenisk uttrykk

Rapport 2016

Leder: Professor Tor Trolie LLE, UiB.

Forskergruppen har to hovedmål:

1. Arrangere åpne konferanser og phd-kurs om norsk teater.
2. Fungere som norsk ressurs i teatervitenskap.

Forskergruppen har følgende medlemmer :

Bergen: Professor Knut Ove Arntzen, professor Tor Trolie, førsteamanuensis Keld Hyldig, ph.d.- stipendiat Anna Watson, MA Ragnhild Gjefsen og MA Tina Horrisland Engedal.

Trondheim: Professor Svein Gladsø, førsteamanuensis Ellen Gjervan og ph.d. Annabella Skagen.

Oslo: Professor Jon Nygaard, amanuensis Siren Leirvåg, phd Anette Storli Andersen og statsstipendiat Dr.art. Anne Helgesen.

Fire masterstudenter har ønske om å delta i fortsettelsen. Disse er rekruttert inn på grunn av deres interesse for norsk teater og teaterhistorie.

Forskergruppen har hatt ett møte i 2016. Det ble 18. og 19. november i Bergen der temaet var: ”Hvordan forstå enkeltdelene av teaterforestillinger i ettertid. Perspektiver på regi, scenografi og skuespillerkunst” (se vedlegg). Forskergruppen fikk bevilget kr. 15000,- fra instituttet til møtet.

Disse samlingene, som arrangeres årlig, fungerer også som en strategisk ressurs i forhold til teatervitenskap i Norge.

Det er enighet om å få etablert en Open access konto for norsk teaterhistorie med peer review. Tor skal undersøke dette.

I 2017 vil det bli arrangert ett møte med tema: ”Hvordan bygge teaterhistorisk begrepsforståelse for kunstuttrykkene ved å analysere en rekke historiske forestillinger.”

Deltakerne understreker at forskergruppen for det første må bestå, men det er et ønske om å ha to møter i året ettersom det er det eneste møtestedet som teaterforskere har, som kan nærme seg en institusjonell karakter.

Tor Trolie

07.12.2016

Vedlegg

Teater og scenisk kunst

Samling i Bergen 18. og 19. november 2016

”Hvordan forstå enkeltdelene av teaterforestillingerne i ettertid. Perspektiver på regi, scenografi og skuespillerkunst.”

Fredag 1315 Tor Trolie: Velkommen. Ny retning i våre praksiser. Analyse og/eller historie?

Fredag 1400 Jon Nygaard: Kan vi/hvordan kan vi i ettertid forstå/tolke teaterforestillinger?

Eksempel: Ibsens oppsetning av *En Caprice* på Kristiania Norske Theater.

Fredag 1445 Ellen Gjervan: Scenografi i pantomimer rundt 1800, flyktige kilder og glemte teknikker.

Fredag 1545 Keld Hyldig: Problemer i norsk teaterhistorie.

Fredag 1600: Svein Gladsø: De dramatiske selskapene – Hvorfor interessant?

Fredag 1645: Anette Storli Andersen: Hvordan bruke museene bedre?

Lørdag 1015: Anne Helgesen: Teaterforskeren og arkivene

Lørdag 1100: Knut Ove Arntzen: Et dramaturgisk landskap?

Lørdag 1145: Ragnhild Gjefsen og Tina H. Engedal: Erfaringer fra arkivet. Spørsmål til norsk teatervitenskap.

Lørdag 1230: Orienteringer: prosjekter og nyheter. Oppsummering: Er teatervitenskap liv laga slik situasjonen nå er? Hva gjør vi?

Tekst, Handling, Rom / Text, Action and Space (THR/TAS)

Årsrapport 2016

(1) Forskargruppa THR / TAS sin leiar pr 1. desember 2016:²

Prof. Lars Sætre, LLE.

(2) Deltakarar i THR / TAS:

Seniorforskarar (1 intern LLE; 2 interne UiB; 5 eksterne internasjonalt):

Lars Sætre (LLE, UiB), Randi Koppen (IF, UiB), Asbjørn Grønstad (Infomedia, UiB), Tone Selboe (ILOS, UiO), Ragnhild Evang Reinton (ILOS, UiO), Patrizia Lombardo (Genève, Sveits; MAE³), Svend Erik Larsen (Aarhus, Danmark; MAE), Susana Onega Jaén (Zaragoza, Spania; MAE).

Juniorforskarar (2 interne LLE; 1 ekstern UiT; 3 eksterne internasjonalt):

Anders Kristian Strand (LLE, UiB), Anders M. Gullestad (LLE, UiB), Henrik Gustafsson (Kultur og Litteratur/Film, Media, UiT), Mads Rosendahl Thomsen (Aarhus, Danmark; MAE), Hans Lauge Hansen (Aarhus, Danmark), Pieter Vermeulen (Leuven, Belgia).

Postdoc's (1 intern UiB; 1 ekstern internasjonalt):

Jorunn Svensen Gjerden (IF, UiB), Julien Zanetta (Genève, Sveits).

PhD-studentar/stipendiatar (1 ekstern internasjonalt):

Sara Tanderup (Aarhus, Danmark).

Masters (2 interne LLE; 1 ekstern UiO):

Thomas Anthony Hill (LLE, UiB), Sofie Marhaug (LLE, UiB), Helle Cecilie Håkonsen (ILOS, UiO).

TAS si leiargruppe er

Lars Sætre, Patrizia Lombardo og Svend Erik Larsen.

TAS sine bokredaktørar er

Lars Sætre, Patrizia Lombardo og Sara Tanderup.

TAS si redaksjonsgruppe består av

Leiargruppa, pluss Anders M. Gullestad, Ragnhild Evang Reinton og Sara Tanderup.

² Forskargruppa "Tekst, handling, rom (THR)" er den LLE-forankra forskargruppa som er knytt til det Bergens-baserte internasjonale, tverr-estetiske, inter-generiske grunnlagsproblem-prosjektet TAS (Text, Action and Space). TAS har vore aktivt og operativt som nettverksprosjekt sidan 2006, med alle deltakarar samstundes i full ordinær teneste, har til nå hatt sju workshops i Paris og i Bergen, og har den fulle tittelen "Text, Action and Space (TAS): Performative language and topographical patterns as converging areas in modern drama, prose fiction, and film. An inter-disciplinary approach to literary and cultural studies". Prosjektets første publikasjon, antologien *Exploring Textual Action* (eds. Lars Sætre, Patrizia Lombardo, and Anders M. Gullestad), vart utgitt i 2010 på Aarhus University Press; prosjektets andre antologi *Exploring Text and Emotions* (eds. Lars Sætre, Patrizia Lombardo, and Julien Zanetta) vart utgitt på AUP i februar 2014. Tredje antologi, "Exploring Text, Media and Memory", er nyleg antatt for utgiving på samme forlag.

³ MAE er forkorting for Member of Academia Europaea.

(3) Aktivitetar 2016:

Framforskning, intern peer-reviewing, redigering, bokarbeid, forlagskontakt og -avtale. Verksemda i 2016 (framforskningsarbeid og arbeid for publisering i TAS fase III "Exploring Text, Media and Memory") har føresetnader og indre samanhengar i arbeidsmåten, som òg gjer det nødvendig med korte referansar til tidlegare:

(a) 2014: Etter utgivinga av TAS fase I *Exploring Textual Action* (eds. Lars Sætre, Patrizia Lombardo, and Anders M. Gullestad), med 15 bidrag, på Aarhus University Press (AUP) i 2010, vart gruppas andre antologi (TAS fase II; 16 bidrag) *Exploring Text and Emotions* (eds. Lars Sætre, Patrizia Lombardo, and Julien Zanetta) utgitt på engelsk på AUP med boklansering 21. februar 2014. Antologien var fullfinansiert og betalt for av midlar som TAS/THR var blitt tildelt fram til 2010, av UiB, av HF/UiB, av NFR og HF/UiB i samarbeid, og av Det norske universitetssenteret i Paris (CUNP/FMSH). Sætre, saman med Lombardo, Zanetta, og Larsen, presenterte boka på boklanseringa i Århus, og gjorde greie for gruppeprosjektets tidlegare og dets kommande arbeidsfasar, for eit publikum på 300 fagpersonar.

(b) Oppstart og drift av TAS/THR sin fase III 2014-2015; Arbeidsform: Emnefokus for fase III vart i 2014 fastsett til "Exploring Text, Media and Memory", og vart utskrive med fagleg fundament og motivering. I Århus vart kontakten med Aarhus University Press konsolidert. Sommaren 2014 gjekk invitasjon til deltaking i fase III ut til gruppas 19 medlemmer, med bønn om skisser til delprosjekt til det fagleg formulerte perspektivet, og med invitasjon til to planlagde fase III-Workshops. Alle abstracts kom inn hausten 2014. Den første Workshopen i fase III vart skipa til ved Det norske universitetssenteret i Paris (CUNP/FMSH) i desember 2014. Her vart påemna bidrag haldne som papers, grundig diskuterte, og vart gitt føringar for vidare utarbeiding. – Den andre Workshopen i fase III vart skipa til i Paris (CUNP/FMSH) i november 2015. Her vart bidraga lagde fram som first-draft artiklar til grundig diskusjon, og gitt vidare retningslinjer for ferdigstilling. – Som vanleg er det kombinasjonen av gruppas Workshop/venue-diskusjonar av innlegg, så av first-drafts, og deretter dens intensive kommentar-, rettleiings- og redigeringsarbeid av manuskript som fører fram til kvar aktuelle bokproduksjon. Dette har fungert som ei god ordning. Utvekslingane i rettleiings- og kommentar-arbeidet skjer jamstøtt. Etter og mellom workshopane skjer det pr nettverkssamband: e-postar, Skype. – Arbeidsforma inneber ein rigid, intern peer-reviewing-prosess på delprosjekta som er i arbeid i kvar fase; det samme gjeld heilskapen i kvar antologi. Når samla masterdokument så blir oversendt forlaget, ligg det interne TAS/THR-arbeidet som framskride grunnlag for forlagets anonyme peer reviewing.

(c) Arbeid i og drift av TAS/THR sin fase III Vår/Haust 2016: Med frist til etter påske 2016 vart alle 19 bidrag til TAS III "Exploring Text, Media and Memory" leverte som reviderte first-drafts til redaktørane/leiargruppa. Lengst mogleg var dei nå bearbeidde etter retningslinjene gitt seinhaustes i plenum i Paris. Samtidig stod vi fire V2016 i aktiv veilednings- og redigeringskontakt med dei 4 som ikkje hadde kunna ta del i Paris året før, men som alle òg hadde framifrå first-drafts. Med slik kontakt arbeidde vi V2016 kontinuerleg òg andsynes øvrige enkeltforfattarar, som i denne fasen fekk svar på ytterlegare artikkelrelaterte problem- og revideringsspørsmål medan dei arbeidde med oppgraderinga av manuskripta sine. Denne sekvensen med TAS-interne fagfellevurderingar varde til slutten av vårsemesteret 2016, då låg alle 19 enkeltbidrag føre i oppgraderte first-draft-versjonar, i påvente av TAS/THR si endelege avgjersle om inkludering i antologien.

Ved slutten av V2016 starta TAS/THR si redaksjonsgruppe på seks neste sekvens av den nitide interne peer-reviewing-prosessen. Som i TAS som heilskap, er òg redaksjonsgruppa samansett med omsyn til integrert deltaking: senior-, junior- og ph.d.-student-representasjon, brei inter-estetisk kompetanse, og jamn kjønnsfordeling. Før sommarferien 2016 delte vi inn redaksjonsgruppa i to og to par (Sætre/Larsen; Gullestad/Reinton; og Lombardo/Tanderup), kvar med første-ansvar for tredelen av bidraga. Med Word sine Review- og Track/Changes-funksjonar, gjekk ein for ein i to'ar-gruppene etter kvarandre inn i kvart manuskript med nærlesande kommentarar, oppklaringsspørsmål, og forslag til endringar. Samstundes gav kvar to'ar-gruppe felles, oppsummerande kommentarar til kvart manuskript. – Kvar primærlesegruppe sitt arbeid vart så sirkulert til redaksjonsgruppa i dens heilskap. Heile redaksjonsgruppa heldt samlande redaksjons- og avgjerds møte i København ultimo september 2016. Der arbeidde vi dei dagane som trongst til

det samla redaksjonsgruppearbeidet var gjennomført ned i minste detalj for kvar enkelt artikkel. Vi fann nye enkeltpunkt som kunne forbeistrast, og ikkje minst hadde vi nå det reelle høvet til å foreslå endringar som – ved redaktørane ferdig redigerte antologi – endå tydelegare ville gjere bokas bidrag til ein prosjektmessig og redigert heilskap. I kortform skreiv redaksjonsgruppa samla sluttcommentarar til kvar forfattar. Samstundes kunne vi nå lage utkast til inndeling av antologien i hovuddeler, og tilsvarande førebu den beste rekkefølga på artiklane til vitskapleg og redaksjonell belysning av utforskinga av emnefeltet ”text, media and memory”. – Alle 19 enkeltbidrag vart nå endeleg godkjende som innlemma i boka under føresetnad av mindre endringar; to av dei på vilkår av større bearbeidingar.

I oktober/november 2016 mottok enkeltforfattarane sine nå finsikta og sluttcommenterte, oppgraderte first-draft-manuskript tilbake saman med avgjerla om innlemming, som grunnlag for deira endelege revisjon, personlege godkjenning, og innlevering att til redaktørane som ferdige second-versions innan byrjinga av januar 2017. Alle 19 har etterkomme, er godkjende, og inngår nå i det endelege redigeringsarbeidet av eit samla masterdokument for antologien. – Samstundes kunne redaktørane då starte arbeidet med antologiens innleiande kapittel.

Oversyn over antologien ”Exploring Text, Media and Memory” sitt innhald og heilskap, er i trumål angitt i petit bakerst i Årsrapporten, med artikkeltitlar, bokseksjonsinndelingar, og artikkelrekkefølge.

Anna verksemd: – Leiargruppemøte: Ut over redaksjonsgruppa lange arbeidsmøte i København ultimo september 2016, har leiargruppa ved Sætre og Larsen, éin gong også Lombardo, gjennom 2016 møtt tre gonger i Bergen. Også der har vi konkret arbeid med rettleiing og commentarar til igangverande delprosjekt, vi har arbeid konkret med heilskapen av den igangverande antologien, og diskutert ny prosjektfase, TAS IV.

Website: Sætre har kontinuerleg drifta TAS/THR sin website (<http://www.folk.uib.no/hlils/tasweb/>). Denne er på engelsk, har ein offentleg del for ålmenta, og ein passord-tryggja del for fase III-deltakarane sitt interne, pågåande forskingsarbeid. Ut over e-postar og Skype internt, går mykje av den faglege kontakten i forskargruppa føre seg gjennom website’n. På den interne delen av websiten er kvar versjon av artiklane blitt lasta opp, og blir stadig commenterte og diskuterte der. – Den offentlege delen av website’n inneheld det vitskaplege fase III-fokuset, deltakar-liste/-omtalar med linkar og historikk. THR/TAS si fagleg detaljerte, finansielle, organisatoriske, og internasjonale forskingsinnretning er skildra i websiten’s ”Mission”. Skildra dér er òg det integrerande omsynet til gruppa PhD-studentar og til dens potensielle like (framifrå masterkandidatar), samt samarbeidet mellom dei og gruppa postdocs, junior- og senior-forskarar.

Endorsement – Academia Europaea, 2014-2016: I august 2014 oppnådde THR/TAS-fase III Endorsement av Academia Europaea, Section for Literary and Theatrical Studies. Dette er eit ”kvalitetsstempel” gitt av det sentrale AE Board of Trustees (London); det er vidare ei innlemming av gruppa aktivitetar i Academia Europaea Bergen Knowledge Hub, der UiBs rektor er styreleiar. Endorsement’et gir THR/TAS retten til å referere til AE i søknader om finansieringsstøtte, og i gruppa website, program, flyers og posters. AE sine websider er opne for TAS sine kunngjeringar. Endeleg gir det gruppa retten til å bruke AE sin logo. – Larsen har bl.a. representert THR/TAS på AE Bergen sine møte i 2016. I AE har THR/TAS blitt diskutert som ”modell” for forskingsverksemd innanfor humaniora, ikkje minst rekrutteringsstrategien. Det ligg ingen finansieringsgaranti i Endorsement’et, og THR/TAS har ikkje mottatt finansiering frå AE. På lengre sikt har vi til føremål å søkje AE om midlar.

(d) Forlagsarbeidet: publiseringkostnader

I september 2016 konsoliderte vi kontakten med forlaget, Aarhus University Press, ved dets direktør Carsten Fenger-Grøndahl, redaktør Henrik Jensen, og redaksjonssjef Søren Mogensen-Larsen. – 9. november 2016 mottok vi frå AUP v/ direktøren brev med stadfesting av at ”Exploring Text, Media and Memory” er antatt til utgiving på AUP som bind 3 i prosjektet Text, Action and Space. – 20. desember 2016 hadde THR/TAS møte med AUPs redaktør og redaksjonssjef, der forhandlingane om publiseringkostnad og kalkylar vart gjennomførte. Vi oppnådde semje om storleiksorden DKK 125.000 som publiseringkostnad til inndekking

ved TAS. Antal artikkel-boksider: 415; samme layout, omslag og utstyr som dei tidlegare TAS-prosjektantologiane i serien vår på AUP. – Frå AUP mottok TAS 23. januar 2017 ny skriftleg stadfesting av at boka er antatt for utgiving, vedlagt nøyaktig forlagskalkyle og ditto nedjustert publiseringskostnad (TAS sitt nødvendige tilskot til publiseringa), sett til DKK 124.444. –Publiseringskostnaden vi har oppnådd, er i vår samanheng er gunstig: Første antologien vi publiserte i TAS-serien, hadde ein kostnad i storleiksorden DKK 160.000; den andre antologien i storleiksorden DKK 140.000. Samstundes vil ”Exploring Text, Media and Memory” bli den største og mest omfattande boka vi vil ha utgitt så langt.

I november 2016 byrja THR/TAS med innbetaling til AUP av delsummar av publiseringskostnadene: – **(A1)** Med avtale og løyve frå LLEs adm.sjef, overførde HF-Økonomi pva. THR/TAS restsummen av LLE si einaste 2016-løyving til gruppas aktivitetar, gitt i februar (112100-217437 Smådrift Sætre). LLE-løyvinga 2016 var totalt på NOK 20.000. Derav brukte gruppa i 2016 bortimot 5.000 til forskingsarbeidssamlingar. Attståande sum vart overført til AUP, og dér mottatt i desember. – **(A2)** Til dette la Lars Sætre i samme overføring sine egne ”belønningsmidlar” for 2016 på NOK 3.000 (112100-217051 Sætre). – **(A1+A2)**: Samla innbetaling av desse to summene frå HF-Økonomi pva. THR/TAS og Lars Sætre var ved kvittert mottak i forlaget AUP stor DKK 16.332. – **(B)** Som rapportert i fjor, hadde THR/TAS oppnådd tilsegn (men inga utbetaling) frå Inst. for Æstetik og Kommunikasjon ved Aarhus Universitet om DKK 25.000 i stønad til publiseringskostnadene for antologien ”Exploring Text, Media and Memory” når vi kom så langt. Denne summen, DKK 25.000, er nå blitt utløyst, og er i desember 2016 blitt overført frå Aarhus Universitet til AUP, også som delbetaling for boka. – **(A+B)**: Samla innbetaling pr i dag til AUP for publiseringa, er såleis DKK 41.332. – Attståande sum å betale for publiseringa i 2017, er dermed (124.444 minus 41.332 =) DKK 83.112. – Til inndekking av denne summen søker eg pva. THR/TAS mitt eige institutt LLE om publiseringssøtte til boka nå i 2017, og leiargruppemedlem Larsen pva. THR/TAS, til Aarhus Universitets Forskningsfond (AUFF) om publiseringssøtte til boka, også nå i 2017.

(4) Økonomisk støtte:

-- **(a)** THR/TAS-gruppa har i 2016 motteke økonomisk stønad slik:

Frå LLE (Smådrift/Forskargruppe) NOK 20.000. Knappe 5.000 av denne summen er gått med til delvis dekking av reiseutgifter for leiargruppemedlem/medredaktør Patrizia Lombardo og for leiar/redaktør Lars Sætre i samband med forskingsarbeidssamlingar. Restsummen av LLE-løyvinga, saman med Lars Sætre sine ”belønningsmidlar” NOK 3.000 – i dansk valuta til saman DKK 16.332 – er med løyve frå adm.sjef ved LLE i desember 2016 blitt overført til Aarhus University Press som delbetaling for publiseringskostnadene for ”Exploring Text, Media and Memory”. – THR/TAS ønskjer å framheve at med unntak av 3 ph.d.-stud./uteksaminerte masterar, har alle deltakarane i denne III’dje prosjektfasen betalt for reisene sine med sine egne personlege midlar eller med midlar dei har kunna disponere personleg ved eige heime-universitet. – Leiargruppa si hovudarbeidssamling i september vart halden i København, med private overnattingar utan kostnader, og for det meste med personlege utlegg for mat.

-- **(b)** Frå Inst. for Æstetik og Kommunikasjon ved Aarhus Universitet DKK 25.000. Summen er i desember 2016 blitt overført frå AaU til AUP som delbetaling for publiseringskostnadene for ”Exploring Text, Media and Memory”.

(5) Publikasjon knytt til forskargruppas aktivitetar:

Vermeulen, Pieter; Lucy Bond; Stef Craps (Eds.). *Memory Unbound: Tracing the Dynamics of Memory Studies*. New York and Oxford: Berghahn, 2016.

(6) Planar for 2017:

Gruppa arbeider med forskingsprosjektet ”Text, Action and Space (TAS). Performative language and topographical patterns as converging areas in modern drama, prose fiction, and film. An inter-disciplinary approach to literary and cultural studies”. (Første fase avslutta i 2010 med antologi nr. 1; andre fase avslutta i 2014 med antologi nr. to; tredje fase nå ferdigredigert, med publiseringsavtale, og i arbeid med forlaget for

antologi nr. 3.) – Vi vil søkje om midlar internt og eksternt til fullfinansiering av publiseringskostnadene med antologi nr. 3 ”Exploring Text, Media and Memory”, og utgi antologien på AUP. – Vidare er planen å starte opp TAS Phase IV sommaren 2017: ”Exploring Text, Ethics and Health”. Her har vi alt fått tilsegn om plass og dekking av inntil NOK 20.000 for Workshop ved CUNP/FMSH i Paris i november 2017. – Oppsummerande ser 2017-planane slik ut:

-- **(a)** Arbeide tett med forlaget vårt i Århus og med gruppe-medlemmene gjennom forlagsarbeidsfasane for ferdigstilling og utgiving av antologien i TAS Phase III: ”Exploring Texts, Media and Memory”.

-- **(b)** Søkje om publiseringsstøtte hos LLE i første utlysingsrunde januar 2017, og hos Aarhus Universitets Forskningsfond (AUFF) i runden februar 2017, for fullfinansiering av TAS Phase III-antologien ”Exploring Texts, Media and Memory”.

-- **(c)** Søkje om Workshop-støtte til H2017 for TAS Phase IV. – Grappa sine 2016-midlar er nå oppbrukte. Grappa vil for 2017 søkje om fase IV/Workshop 1-midlar i LLE sin andre utlysingsrunde i 2017, til fase IV-delens Workshop i Paris i november 2017, slik: Internt gjennom LLE (Småforsk/Forskargruppe); eksternt gjennom Aarhus Universitet; og eksternt gjennom vidare søknad til Det norske universitets-senteret i Paris (CUNP/FMSH).

-- **(d)** For den kommande TAS Phase IV: utveksle med, koordinere, og vidareutbygge det vitskapelege samarbeidet med ”Screening Ethics” (leia av THR/TAS-medlem prof. Asbjørn Grønstad, Infomedia, UiB), og med THR/TAS-medlem prof. Susana Onega Jaén si forskargruppe ”Contemporary Narrative in English Research Group” (University of Zaragoza, Spania). – Ferdigutvikle fagleg fundament og motivering for TAS IV, invitere THR/TAS-gruppe-medlemmene til deltaking, utforming av delprosjekt-abstracts, og deretter til påmelding av papers for Paris.

(e) Arrangere TAS IV-Workshop i Paris i november 2017, saman med éin til to franske forskarar som gjestedeltakarar.

Til slutt opplyser vi i *trumål* at grappas nå snart ferdige antologi ”Exploring Text, Media and Memory” i TAS fase III er slik oppbygt og samansett:

Lars Sætre, Patrizia Lombardo, and Sara Tanderup (eds.): “Exploring Text, Media and Memory”.

Table of Contents (20 enkeltbidrag):

“Introduction”. – **1: Mediation**: – “Bits of Books in Boxes. Remembering the Book in Anne Carson’s *Nox* and Mette Hegnhøj’s *Ella is my name do you want to buy it?*”; “Memory and the Tape Recorder: *Krapp’s Last Tape*”; “‘The Past Still has Possibilities’: The Art of Memory in Daniel Eisenberg’s Postwar Films”; “Negotiating Cinematic Staging of Colonial Past in the Blogosphere: Abdellatif Kechiche’s *Vénus noire*”; “John Akomfrah’s *The Nine Muses* and the Ethics of Memory”; “Body and Narrative: Mediated Memory”; “Virginia Woolf and the Perception of Things”; “Media, Memory and Meaning in Narrative Art: Trauma in Renate Dorrestein’s Novel *A Heart of Stone*”; “Magnificent Desolation’: The Memory of Welfare and the Archeology of Shame in the Novels of Johan Harstad”; “Traumatic Memory, Shame and the Artistic Representation of the Shoah”.

2: Remembrance: – “Testimony, Documentary, Fiction: The Remediation of Stolen Children”; “Remembering Ceylon: Leonard Woolf’s Colony in the Age of Extremism”; “Textual Memory: Posing the Problem of Preservation and Loss in *To the Lighthouse*”; “‘Murdered and So Discreetly Bound in Linens’: Djuna Barnes’ *Ryder* and the (W)hole in Weaving Memory”; “‘Everything was partly something else’. Media of Memory in Virginia Woolf’s *Orlando*”; “Memory as Resurrection in Roland Barthes”; “Will and Indolence: Proust Reader of Baudelaire”; “Cleansing the Soul of Images: Overcoming Forgetfulness in Mattis Øybø’s *Alle ting skinner*”; “Posthuman Memory”.

Bergen, i januar 2017

Lars Sætre (sign.)

Årsrapport/sluttrapport fra forskergruppen Visuell kultur/ Rapport om etablering av en ny forskergruppe for fotografistudier

Status: Forskergruppen Visuell kultur ble i høstsemesteret 2016 nedlagt. Bakgrunnen for dette var at den er blitt for sprikende i faglig orientering. Gruppen har lenge forsøkt å opprettholde en nokså vid profil i spennet fra moderne/samtidskunst og arkitektur til nye medier og museologi. Det har imidlertid vært vanskelig å samle hele gruppen om felles tema og problemstillinger. Gruppens leder og noen av medlemmene har derfor valgt å etablere en ny gruppe der feltet visuell kultur konsentreres rundt fotografistudier. Denne nye gruppen har fått tittelen "Forskergruppe for fotografistudier" og ble etablert under et seminar på Solstrand i november 2016 – og har foruten indre medlemmer fra UiB, også medlemmer fra byens fotobevaringsinstitusjoner.

Leder: professor Sigrid Lien, LLE, UiB

Medlemmer:

Førsteamanuensis Tonje Haugland Sørensen, LLE

Førsteamanuensis Hilde Nielssen, UiB/NLA

Førsteamanuensis Christine Hansen, Institutt for kunst, UiB

Professor emeritus Peter Larsen, Infomedia, UiB

Førsteamanuensis Anne Hege Simonsen, Høgskolen i Oslo, journalistutdanningen.

Marthe Tolnes Fjellestad, universitetsbibliotekar, Billedsamlingen

Ola Søndena, seniorkonsulent, UiB

Anne Aune, fylkesarkivar, Hordaland fylkeskommune

Forsker Thera Mjaaland, UiB, Institutt for global helse og samfunnsmedisin

Aktiviteter i 2016

a) Den nedlagte forskergruppen Visuell kultur gjennomførte følgende program med jevnlig seminarer i løpet av vårsemesteret 2016:

Januar: Onsdag 27.01: Jorunn Haakestad: Om bokprosjektet "Å samle er et kjærlighetsarbeid" – general Munthe og Kinasamlingen.

Februar: Onsdag 24.02: Siri Lexau: "Velferdsstatens mare: Den arkitektoniske monumentaliteten».

Mars: Onsdag 09.03: Sigrun Åsebø: Museumsforskning med kjønnsperspektiv: Om utviklingen av et nytt forskningsprosjekt.

April: Onsdag 13.04: Tonje Haugland Sørensen: Finnmark mellom Øst og Vest: En lesning av Knut Erik Jensens dokumentarserie.

Onsdag 20.04: Tove Haugsbø: Hva er en forskningsbasert utstilling?: Diskusjon med utgangspunkt i prosjektet "Randlandet".

Mai: Onsdag 11.05: Hilde Nielssen og Sigrid Lien: Et fotoarkiv – sett innenfra: Erfaringer fra vårt forskningsopphold ved Museum Europäischer Kulturen.

b) Den nyetablerte forskergruppe for fotografistudier gjennomførte et etableringsseminar med følgende program ved Solstrand fjordhotell 22.11.23.11.2016:

Peter Larsen: Tidlige fotografiske bruksformer.

Anne Aune: Fotoarkivet til Bergens Tidende – i spennet mellom nasjonal, regional og lokal kulturarv.

Thera Mjaaland: Den fotograferende forskeren og fotografiske innviklinger.

Christine Hansen: Samtidsfotografi – et utstillingsprosjekt.

Anne-Hege Simonsen: Fotojournalistikkens plass i norske og danske redaksjoner i lys av bransjekrisen.

Tonje Haugland Sørensen: Fotografiet i den multimediale modernismen: Skisse til forskningsprosjekt.

Marthe Fjellestad: Formidling på Billedsamlingen.

Hilde Wallem Nielssen: The drawer of shame: Photography and physical anthropology in Norway.

Sigrid Lien: Performing Academic Masculinity in the wilderness: Sophus Tromholt and Roland Bonaparte's Photographic Accounts of Sámi Peoples and Northern Landscapes.

Mottatt støtte til Småforsk:

Forskergruppen Visuell kultur mottok i 2016 støtte til en museumsekskursjon til Amsterdam. På grunn av at mange av de som opprinnelig var påmeldt meldte forfall, ble midlene i stedet brukt til etableringsseminaret for den nye forskergruppen for fotografistudier – inkludert et planleggingsmøte for en kommende prosjektsøknad til Norges Forskningsråd.

Publikasjoner knyttet til gruppens aktiviteter (forskergruppen Visuell kultur):

- Sigrid Lien and Hilde Nielssen: *Museumsfortellinger. Vi og dei andre i kulturhistoriske museum*, Oslo: Det Norske Samlaget, 2016.
- Sigrid Lien & Christine Hansen: "Norwegian Photography 1970-2000" i Dorota Hublova (red.) *The History of 20th Century European Photography*, FOTOFO, Bratislava.

Planer for våren 2017 – forskergruppen fotografistudier:

- Levere søknad til Forskningsrådets KULMEDIa-utlysning (fotografi og digitalisering) med frist 15.02 (involverte, Sigrid Lien, Christine Hansen og Anne Hege Simonsen).
- Avholde heldagsseminar i april ved Fjeldberg gamle prestegård for å drøfte andre former for fellesprosjekter.
- Revisjon av norsk fotohistorie – ved Peter Larsen og Sigrid Lien

Januar 2017

Sigrid Lien

Årsrapport for FORSKERGRUPPEN VITENSBILDER. 2016

Forskergruppen vitensbilder ble startet okt. 2010 som en tverrvitenskapelig forskergruppe med medlemmer fra LLE og SVT under navnet *Forskergruppen naturens kulturhistorie*. Høstsemesteret 2013 skiftet gruppen navn til *Forskergruppen vitensbilder*. I tillegg til presentasjonen på UiB-web (<http://www.uib.no/fg/vitensbilder>) har også forskergruppen en egen facebook-gruppe som brukes til diskusjoner og informasjon om aktuelle seminarer, konferanser og utstillinger.

1: Medlemmer pr. 1. januar 2017

Henning Laugerud, førsteamanuensis (LLE/kunsthistorie), forskergr. leder.

Jørgen Bakke, førsteamanuensis (LLE/kunsthistorie).

Rasmus Slaattelid, førsteamanuensis (SVT).

Jens Eike Schnall, førsteamanuensis (LLE/norrønt).

Anders Gullestad, førsteamanuensis (LLE/nordisk).

Tonje Haugland Sørensen, førsteamanuensis (LLE/kunsthistorie)

Nora Vaage, tom. mai -16; stipendiat (SVT), fom.oktober -16 Associate Professor (Maastricht University, Nederland).

Trine Krigsvoll Haagensen, stipendiat (LLE/kunsthistorie).

Samantha Smith, stipendiat (LLE/kunsthistorie).

John-Wilhelm Flattun, universitetsbibliotekar (UB)

Eksterne medlemmer (ikke UiB)

John Ødemark, førsteamanuensis (IKOS, HF-UiO).

Matthias Bruhn, professor, Humboldt universitet, Berlin

Paula Muhr, PhD kandidat Humboldt universitet, Berlin.

2: Forskergruppens aktiviteter 2016

Forskergruppen Vitensbilder har i lengre tid hatt diskusjoner rundt bilders status som kunnskapsbærere. Boken *Images of Knowledge: The Epistemic Lives of Pictures and Visualisations* tar for seg bilder på tvers av kategorier som "kunst", "vitenskapelige visualiseringer" og "religiøse bilder", og bruker eksempler fra tidlig ny tid til i dag. *Boken ble* utgitt på forlaget Peter Lang GmbH, i Berlin våren 2016. Forskergruppens medlemmer fra UiB og UiO samt professor Mathias Bruhn og ph.d. kandidat Paula Muhr fra Humboldt Universitetet i Berlin deltar med bidrag.

Vår-16:

Torsdag 03.03

Rasmus Slaattelid: "Visualisering av klimaendringer"

Onsdag 27.04

Gjesteforelesning ved postdok Laura Kathrine Skinnebach, Aarhus Universitet: "Materialitet og para-sensorium. Den senmiddelalderlige bønnebog."

Fredag 29.04

Samantha Smith: "Project presentation: Understandings of Vision, Blindness and Touch in Early Modern Europe: How the Senses Played a Role in Attaining and Communicating Knowledge in Science, Religion and Art in the Late 1500s and Early 1600s."

Mandag/Tirsdag 30.-31.05

Prøveforelesning/disputas Nora Vaage.

Høst-16

Fredag 02.09.

Tonje Haugland Sørensen: «Oversikt - krig og luftperspektiv»

Fredag 30.09.

-Henning Laugerud: «Erindre fortiden og skape fremtiden – erindring og tradisjon som dynamiske størrelser. Hvorfor erindringsperspektiv(er) på historien er ”nyttige”»

-Jørgen Bakke: «Skrift, bilder og historie: Noen eksempler fra det greske kulturområdet fra ca. 700 f.Kr til 700 e.Kr.»

Fredag 07.10.

Trine K. Haagenen: «Travelling in time – medieval perspectives on contemporary pictures»

Fredag 21.10.

Rasmus Slaattelid: «Moral Tuning: Musical Metaphors in Adam Smith’s /The Theory of Moral Sentiments»

Fredag 11.11.

Jens Eike Schnall: «Vitensbilete og vitensmetaforer i norrøn litteratur: Forhandlingar mellom *bios*, *techne* og *logos*»

3: Bruk av støtte i 2016

27. april holdt Laura K. Skinnebach (Universitetet i Aarhus) en gjesteforelesning med tittelen: *Materialitet og parasensorium. Den senmiddelalderlige bønnebog*. Gjesteforelesninger var finansiert forskningsmidler/gjesteforelesningsmidler fra LLE.

4: Publikasjoner 2017:

Nora Vaage, Trine K. Haagenen, Rasmus Slaattelid og Samantha Smith (red.): *Images of Knowledge: The Epistemic Lives of Pictures and Visualisations*. Peter Lang, Berlin 2016.

5: Planer for 2017

Forskergruppen planlegger å videreføre tekst/manuskriptseminar våren og høsten 2017 der gruppens medlemmer vil presentere «work in progress» og stipendiatene vil kunne legg frem poenggivende innlegg til forskerutdanningens opplæringsdel. Program for våren og høsten er under utarbeidelse. Følgende planer foreligger:

Deltagelse i et nasjonal ph.d./forskerkurs.

Inskripsjon, translasjon, tradisjon – en syklus av tverrfaglige Phd-seminarer om humanioras grunnlagsspørsmål (høst 2017 i Bergen, Oslo og Tromsø)

Phd-kurset er særlig forskningsnært og tverrfaglig. Det arrangeres som et samarbeidsprosjekt mellom etablerte forskergrupper ved UiB, UiO og UiT. Ved UiO er både Medfak og HF representert. Phd-kurset organiseres som et leseseminar fordelt over 3 samlinger av 2-3 dagers

varighet i Bergen, Oslo, og Tromsø høsten 2017. Ledere av nevnte forskergrupper deltar på alle samlinger, mens de lokale samlingene også trekker på andre medlemmer i forskningsgruppene. Det er søkt om midler til arrangementet i Bergen 24.-25. august 2017.

Rekruttering

Helt siden starten i 2010 har forskergruppen inkludert et lite antall masterstudenter som er potensielle forskerrekrutter i forskergruppen. På lik linje med faste vitenskapelige ansatte og stipendiater har disse studentene deltatt på manuskriptseminar, lesegrupper og workshops. Noen av disse studentene har presentert kapittelutkast for forskergruppen og fått tilbakemelding fra forskergruppens øvrige medlemmer. Denne formen for kollektiv veiledning og inkludering i et forskerfellesskap er krevende, men samtidig svært givende, både for studenter og øvrige forskergruppemedlemmer. Forskergruppen vil fortsette med denne praksisen.

En av forskergruppens medlemmer, Nora Vaage (PhD-stipendiat på SVT med Rasmus Slaattelid som veileder), leverte sin avhandling i februar 2016 og disputerte i mai. Nora Vaage startet i oktober i ny stilling som Associate Professor ved Department of Philosophy, ved Maastricht University i Nederland. En annen av forskergruppens medlemmer Samantha Smith startet sin stipendiatperiode 1 januar 2017 (PhD-stipendiat ved LLE/Kunsthistorie med Henning Laugerud som veileder).

Bergen 16.01.2017

Henning Laugerud

sign.

Det norrøne arkivet ved LLE

Årsrapport 2016

Arkivansvarleg: Odd Einar Haugen

Bakgrunn

Etter vedtak i instituttrådet ved Nordisk institutt 30.03.2007 fekk underteikna ansvar for den vidare drifta av arkivet, og kompensasjonen for dette ansvaret vart fastsett til den same som for dei andre arkivansvarlege, dvs. 25 % av ei full stilling. Denne ordninga vart gjeldande frå 01.07.2007. Det vart fastsett ei driftsløyving som i første omgang skulle vere på 25.000 kr i året.

Rapport for arbeidet i 2016

Underteikna hadde forskingspermisjon i vårsemesteret 2016, men heldt like fullt tilsyn med arkivet og heldt løpande kontakt med medarbeidarar i Bergen.

Som tidlegare år har det meste av arkivarbeidet vore kanalisert gjennom nettverket *Medieval Nordic Text Archive* (domenet www.menota.org).

1 Flytting av Menotas arkiv til Bergen og integrasjon i CLARINO

- I 2016 vart arkivet flytta til Bergen, og takk vere velvilje frå prof. Koenraad De Smedt vart det integrert i CLARIN-nettverket:
http://www.menota.org/ML_2016-03-16.xml
- Samtidig vart det vart oppretta ei svært gunstig driftsavtale med UBB:
http://www.menota.org/ML_2016-06-02.xml
- Flyttinga innebar at det kunne leggjast ut ei rekkje tekstar, slik at arkivet i 2016 vart utvida frå ca. 1,1 millionar ord til 1,6 millionar ord:
http://www.menota.org/ML_2016-07-27.xml
- Gjennom heile året har eg arbeidd tett med Paul Meurer for å tilpasse arkivet til Corpuscle-installasjonen. Etter flyttinga til Bergen har det fått eit vesentleg betre brukargrensesnitt og ei lang rekkje nye søkerutinar:
<http://clarino.uib.no/menota/catalogue>
- I løpet av året kunne arkivet ta mot transkriberte tekstar frå unge filologar med bakgrunn frå Italia, Polen, Tyskland og Noreg.

2 Digitale faksimilar av norrøne fragment

Til bruk for framtidig prosjektarbeid og undervisning har eg skaffa inn ei lang rekke faksimilar frå Riksarkivet i Oslo:

- NRA 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81 og 101.

I 2015 skaffa eg inn fragmenta i NRA 58 (*Konungs skuggsjá*) til bruk for masteroppgåva til Nina Stensaker. Dei nytilkomne fragmenta NRA 51–57, 59–81 og 101 omfattar såkalla litterære tekstar, dvs. ikkje-jurdiske tekstar.

3 Møteverksemd

- Løyvinga til arkivet gjorde det mogleg for underteikna å møte på (og leie) rådsmøtet i Menota, Uppsala, 26. aug. 2015. Referat frå dette møtet ligg her: http://www.menota.org/DOK_RaadsReferat2016-08-26.xml
- I Uppsala var eg også med på eit redaksjonsmøte for *Menota Handbook*: http://www.menota.org/DOK_Referat2016-08-27.xhtml
- Løyvinga gjorde det også mogleg med delvis dekning av faglege reiser til Frankfurt (februar 2016), Oslo (mai 2016) og Roma (september 2016).

4 Redigering av Menota Handbook

- Etter redaksjonsmøtet i Uppsala gjekk eg i gang med å byggje opp versjon 3.0 av *Menota Handbook*, saman med medarbeidarar i Reykjavík, Oslo, Uppsala og København. Eit utkast til delar av v. 3.0 ligg her: http://www.menota.org/HB3_index.xml

5 Programvare frå Adobe (m.a. Photoshop, Illustrator og InDesign)

- Løyvinga til arkivet har dekt lisenskostnadene i 2016 ved *Adobe Creative Suite*.

6 Domenenamn

- Løyvinga til arkivet har dekt leiga av domenet www.menota.org

7 Tildeling til arkivet i 2016

- På grunn av den vanskelege økonomien fekk arkivet berre 20.000 kr til drift i 2016. Denne løyvinga vart brukt nesten fullstendig gjennom året, men det er ikkje mogleg å gje ein nøyaktig sum så lenge rekneskapen ikkje er avslutta.

Bergen, 2. januar 2017,

Odd Einar Haugen

Årsrapport 2016, Målføresamlinga ved Institutt for lingvistiske, litterære og estetiske studium (LLE) ved Universitetet i Bergen

Personale

Gjert Kristoffersen har det overordnede ansvaret for arkivet, kompensert med avkorting i undervisningsplikten. Da arkivar Jarle Halveg sluttet i 2015, ble stillingen hans ikke videreført. Bente Selback har utført oppgaver på timebasis, med dekning i driftsbevilgningen på kr. 20.000,-.

Virksomhet

LLE og målføresamlingen er deltakere i det NFR-finansierte infrastrukturprosjektet Language Infrastructure made Accessible (LIA), ledet av Tekstlaboratoriet ved Universitetet i Oslo. Målet med prosjektet er å digitalisere og transkribere alle analoge målføreopptak i Norge og gjøre dem tilgjengelig i en søkbar forskningsdatabase. Det meste skal nå være digitalisert og ca. en femtedel av vårt materiale transkribert. Bergensdelen av prosjektet finansierer en forsker/lokal prosjektleder i 50 % stilling, samt tre transkribørstillinger på inntil 20 % hver. Bente Selback har vært tilsatt i forskerstillingen fra prosjektstart, mens det har vært noe gjennomtrekk i transkribørstillingene. I vårsemesteret var mastergradsstudentene Silje-Marie Sandnes, Hallvard Lie og Anna-Marie Kjøde Olsen tilsatt, i høstsemesteret Sandnes og mastergradsstudentene Trond Minde og Maren Østrem Nesse.

Arbeidet med å digitalisere det såkalte manuskriptmaterialet i samlingen. Dette blir gjort i samarbeid med UB, som stiller kamera og nettløsning til disposisjon. Digitaliseringen medfører at materialet kan stilles til disposisjon for forskere og andre interesserte på en helt annen måte enn i dag. Arbeidet begynte i januar 2015, og ble det første året finansiert gjennom en 15 % stilling der Bente Selback var ansatt. I mai 2016 fikk vi en bevilgning på kr. 40.000 i forskningsmidler fra instituttet til å videreføre arbeidet på timelønnsbasis. Bente Selback og Trond Minde har utført arbeidet. Her er utdrag fra rapporten fra Bente Selback om årets arbeid.

Grunna manglande finansiering fekk me ikkje skanna noko i løpet av vårsemesteret, men eg har jobba med skanninga frå 24.8.16, og Trond Minde har vore med frå 14.10.16. Til saman har me jobba om lag 8 timar i veka.

Me har gått systematisk gjennom boksane frå Hordaland i alfabetisk kommunerekkefølge. I 2016 har me fått skanna materialet frå Lindås, Masfjorden, Meland, Os og Osterøy. I tillegg har me starta på Odda og Samnanger. Frå tidlegare er Askøy, Austevoll, Austrheim, Bergen (utanom det store TUB-materialet), Bømlo, Eidfjord, Etne, Fitjar, Fjell, Fusa, Granvin, Jondal, Kvam og Kvinnherad ferdige. I tillegg har eg skanna enkeltokument frå andre boksar når det har vore nokon som har hatt bruk for dei.

I 2016 har me teke 4341 bilete. Legg me til bileta frå 2015, er me komne opp i totalt 10 364. I løpet av året er me komne gjennom 78 katalognummer. I 2015 kom eg gjennom 150. Det vil seia at me totalt er ferdige med 228 av dei vel 1100 oppføringane under M i katalogen, altså om lag 20 prosent.

Dei ferdige dokumenta er lagra i tre ulike format (jpg, tif, pdf) og er lagde over på lagringsområdet til Målføresamlinga etter kvart som dei er ferdig kontrollerte. Før materialet kan takast endeleg i bruk, må me òg leggja inn metadata for kvart skanna dokument. Dette arbeidet er ikkje påbegynt enno, men eg har teke naudsynte notat undervegs.

Vi har i 2016 innledet samarbeid med Universitetsbiblioteket om å konvertere katalogen til et format som gjør at den kan legges ut på internett med søkefunksjoner. Dette arbeidet fortsetter i 2017.

Det har vært få eksterne henvendelser til arkivet. Vi har ut over nettsidene våre heller ikke bedrevet markedsføring. Når LIA-prosjektet og en større del av manuskriptmaterialet er digitalisert og derved lettere tilgjengelig, vil vi kunne drive mer aktiv markedsføring av samlingen.

Økonomi

Vi har hatt et driftsbudsjett på 20.000,- i 2016. Disse har vært brukt til å dekke løpende kostnader. Det var også planen at disse delvis skulle dekke konvertering av katalogen, men dessverre greide ikke UB å sende faktura i tide, på tross av purringer. I tillegg fikk vi som nevnt ovenfor før sommeren kr. 40.000,- til å videreføre digitalisering av manuskriptmaterialet.

Planer for 2017

Det er svært ønskelig at digitaliseringen av manuskriptmaterialet fortsetter, og det vil bli søkt instituttet om videre finansiering. Om alt går etter planen, vil også den offentlig tilgjengelige nettkatalogen være oppe innen året er ute.

Bergen 13. januar 2017

Gjert Kristoffersen

Johan Myking

Språksamlingane – årsrapport 2016

Samlingane er flytta

Dei store språksamlingane ved Universitetet i Oslo er no flytta til UiB etter ein prosess med stor offentleg merksemd. Ved UiB har dei fått namnet "Språksamlingane", og dei omfattar fysisk og digitalt materiale på områda leksikografi, målføre og stadnamn. Sjå informasjon på nettet: <http://www.uib.no/ub/101277/språkinfrastruktur-norsk-språk-og-norske-namn>.

Bakgrunnen for at Universitetet i Oslo la ned arbeidet med samlingane, skulle vera godt kjend. Etter ein lengre fagpolitisk og politisk prosess for å finna ei løysing for at samlingane kunne vidareførast, fekk UiB i oppdrag frå Kunnskapsdepartementet å ta det nasjonale ansvaret for samlingane i november 2015. Samlingane i leksikografi og namnegransking var eksplisitt nemnt i oppdragsbrevet.

Etter ein planleggingsfase vinteren og våren 2016 vart den fysiske flyttinga gjennomført mellom mai og august 2016. Mellom 70 og 80 tonn arkivmateriale vart då transportert til Bergen og mellombels installert i ein betongbygning som alt var seld. Dette første med seg mykje rydding, sortering og inventering under leiing av fagpersonale ved UB. Det skal gjennomførast ei ny flytting og fysisk omorganisering våren 2017. Konsekvensen av dette er at tilgangen til materialet framleis er praktisk vanskeleg.

For å finansiera drifta av samlingane har det komme ei rammeløyving frå Kunnskapsdepartementet på 6 millionar kr pr. år. Denne summen dannar ei grense for kva UiB kan gjera, etter prinsippet om at "oppdraget begrenses til det vi får betalt for". Oppdraget gjeld eit klårt definert nasjonalt ansvar for språkressursane i namnegransking og leksikografi. Det er eit forvaltingsansvar og omfattar ikkje forskning. Innanfor rammeløyvinga skal UiB dekkja alt frå stillingar til husleige.

Driftsmodellen for samlingane

Samlingane vert no organiserte som ein seksjon ved Universitetsbiblioteket med fagleg stab. Førstebibliotekar Rune Kyrkjebø er konstituer som dagleg leiar. IT-drifta er lagd til IT-avdelinga. I 2017 er det på plass ein mellombels dagleg leiar, to dataingeniørar, éin leksikograf i fast stilling og éin mellombels arkivar. To vitskaplege medarbeidarar ved Universitetet i Oslo er knytte til samlingane gjennom bistillingar i ein overgangsfase. I tillegg mdverkar juristar i sentraladministrasjonen.

Arbeidet vert leia av ei styringsgruppe der desse er med:

Instituttleiar ved LLE, Johan Myking (leiar)

Ass. universitetsdirektør Tore Tungodden

Avdelingsdirektør Maria-Carme Torras Calvo, Universitetsbiblioteket

Avdelingsdirektør Tore Burheim, IT-avdelinga

Dekan Margareth Hagen, HF-fakultetet

Instituttleiar Vibeke Jensen, Høgskulen i Volda

Seniorrådgjevar Steinar Vestad, Universitetsdirektøren

Fagleg arbeid og faglege tilnytingspunkt

Det ligg ingen formelle driftsoppgåver for språkforskarar ved Det humanistiske fakultetet i samlingane. Premissen for at Universitetet i Bergen fekk oppdraget, var likevel at samlingane skulle liggja nær eit språkfagleg forskingsmiljø, eit kringliggjande fagmiljø som kan arbeida strategisk med utvikling av samlingane og som kan gjera seg nytte av samlingane i forskning og undervisning. Dette vert den store permanente utfordringa for fagmiljøet.

Ein start på dette er at det er oppretta ei fagleg referansegruppe med personar frå fagmiljøet, først og fremst ved nordiskfaget og lingvistikkmiljøet ved LLE:

Professor Gisle Andersen, NHH
Professor Helge Dyvik, UiB/LLE
Professor Odd Einar Haugen, UiB/LLE
Professor Tor Arne Haugen, HiV
Professor Gjert Kristoffersen, UiB/LLE
Professor Helge Sandøy, UiB/LLE

Det er planen at denne gruppa med tida skal utvidast til å vera ei nasjonal gruppe.

Det humanistiske fakultetet har teke konsekvensen av flyttinga og tildelt fagmiljøet ein rekrutteringsheimel som universitetsstipendiat. Ein stadnamngranskar tek til i denne stillinga 1. april i år, og er plassert ved LLE.

Det er arrangert to større seminar om samlingane, det eine 14. april 2016 med nasjonal deltaking, det andre i regional regi 4. november 2016 med didaktisk bruk av samlingane som hovudtema. Både dagleg leiar og leiaren for styringsgruppa har elles informert om samlingane på seminar og andre arrangement.

Utfordringar og prioriteringar

På kort sikt er det viktig å få samlingane permanent på plass fysisk. Staben er p.t. mellombels, men under fast tilsetjing, så dette fell snart på plass.

På litt lengre sikt må arbeidet med dei digitale ressursane prioriterast. Svært mykje av merksemda har vore samla om det fysiske (papir)materialet, vekt i tonn og volum i trailerlass. Men det ligg ein namnedatabase med 700 000 namn i porteføljen i tillegg til andre digitale ressursar, desse er òg flytteobjekt. Og på lengre sikt må digitaliseringsgraden i materialet hevast, dette er eit vilkår for at materialet kan gjerast tilgjengeleg for bruk av det store publikumet. Mykje av merksemda om digitalisering har samla seg om Norsk Ordbok, men dette er eit minst like stort problem for namnesamlingane.

Styringsgruppa for Språksamlingane har definert åra 2016 og 2017 som ein prosjektperiode. Ved utgangen av denne perioden skal det vera på plass ein fagleg stab og ei fagleg leing. Vi kan skilja ut tre prioriterte mål:

- Nettordbøkene er no i drift og klare på nettet. Det er gjort driftsavtale med Språkrådet, og ein fast leksikograf med ansvar for ordbøkene kjem på plass i desse dagar. Sjå <http://ordbok.uib.no>.

- Det skal gjennomførast ein prosess med fysisk re-flytting, ordning og rydding. Eitt årsverk som arkivar er sett av til dette formålet, og i løpet av sommaren 2017 skal det meste vera ordna.
- Stillinga som dagleg leiar skal lysast ut med verknad frå 1. januar 2018, og då vil ein ha ein stab på rundt fem stillingar på permanent grunnlag. To av desse er IT-spesialistar.

Infrastrukturmidlar?

All fagleg aktivitet ved samlingane må finansierast gjennom særskilde prosjekt. I motsetnad til ordboksdelen, som er nedfelt i ein eigen avtale mellom Språkrådet og Universitetet i Bergen knytt til nettordbøkene, ligg det ikkje føre nokon avtale om fagleg drift med andre aktørar. Ei av fleire moglege finansieringskjelder er NFR sitt infrastrukturprogram. Det vart gjort ein freistnad hausten 2016 på å utvikla eit prosjekt innanfor rammene av søknaden ClarinoPlus, som LLE står ansvarleg for. Sjølv om ikkje dette lukkast i denne omgangen, vart det laga ein sær viktig rapport om digitalisering av norsk namnetilfang. Rapporten er skriven av Peder Gammeltoft ved Københavns universitet (2016), og er eit sær viktig grunnlagsdokument fram mot nye søknader. NFRs infrastrukturprogram har etter det vi veit, ny utlysing i 2018.

Norsk Ordbok og samarbeidet med Høgskulen i Volda

Gjennom heile prosessen omkring nedlegginga av samlingane i Oslo og overflytting til Bergen har spørsmålet om ferdigstilling av den digitale utgåva av Norsk ordbok vore eit stort og uavklåra tema. Det handlar om digitalisering av dei tre første banda av ordboka, bokstavane a–h, som var prenta og publiserte før arbeidet med det digitalt baserte prosjektet Norsk Ordbok 2014 kom i gang i 2002.

Høgskulen i Volda har medverka som politisk samarbeidspartnar i heile prosessen. Det ligg føre ein samarbeidsavtale med UiB som i tillegg til Språksamlingane òg omfattar samarbeid om lektorutdanninge, medieutdanning med meir. Dei to institusjonane drøftar no med kvarandre og med rettighetshavaren Det Norske Samlaget korleis den store ferdigstillingsoppgåve med Norsk Ordbok kan organiserast og gjennomførast.

Bergen 14.01.17

Johan Myking (s.)
instituttleiar og leiar i styringsgruppa

Stadnamnsamlinga – årsrapport 2016

Arbeidet som Kjell Erik Steinbru gjorde for Stadnamnsamlinga i 2016:

- fullførte arbeidet med å digitalisera (koordinatfesta) drygt 13.000 stadnamn frå Ullensvang herad
- digitaliserte kring 1700 namn som Eivind Buanes samla inn i vestlege delen av Åsane i Bergen og la til rette for ei førebels utlegging av dette materialet
- skreiv normerte oppslagsformer for alle stadnamna i namnebasen for Kvam herad og la til rette for utlegging av dette tilfanget
- ordna ymse kopierings- og redigeringsarbeid i tilknytning til tidlegare innsamla materiale

Størsteparten av lønsmidlane til det arbeidet som Steinbru gjorde for Stadnamnsamlinga i fjor, kom frå dei aktuelle kommunane.

Kjell Erik Steinbru

Arbeid i Stadnamnsamlinga i 2016 for instituttmidler.

Mastergradstudent Jesse Bratt har arbeidet i Stadnamnarkivet omlag 170 timer med rydding og arkivering samt innskriving på stedsnavn (smånavn) i navnebasen fra kommunene Stord, Fusa og Røldal.

mvh
Ole-Jørgen Johannessen

Talebanken

Talebanken (<http://folk.uib.no/hnohs/Talebanken.html>) er eit digitalt forskingsarkiv (korpus) der talemålstranskripsjon er kopla saman med lyd. Banken blir brukt til koding og statistisk distribusjonsanalyse av materialet. Han tener dessutan som dokumentasjon for publiserte forskingsresultat, og han legg til rette for gjenbruk av materiale. Talebanken har sitt utgangspunkt i prosjekta *Dialektendringsprosessar* og *Språkutvikling på industristader*. Ansvarleg er Helge Sandøy.

I 2016 la vi inn materiale frå Odda, Kvinnherad og Etne, og dette året blei det levert ei masteroppgåve som har utnytta banken. To masterstudentar og to phd-kandidatar brukar for tida banken i prosjekta sine, og fleire forskarar brukar det i mindre prosjekt.

Som sosiolingvistisk forskingsresurs er Talebanken no blitt svært stor; han inneheld no 8,2 millionar løpeord. Ved årsskiftet låg det inne materiale frå studiar i 15 kommunar og 21 lokalsamfunn, og frå nesten alle stadane er det både gammalt materiale (dvs. jamt over 30 år gammalt) og nyinnsamla materiale. Det er allereie skrive 15 masteroppgåver og 2 doktoravhandlingar med utgangspunkt i korpuset.

Gjennom to tildelingar etter søknad på program frå LLE har Talebanken i 2016 disponert 70 500 kr, som i hovudsak er gått med til å betale for datatenester; noko er gått til transkripsjon og kontroll av gamle lydopptak.

Helge Sandøy

Årsmelding

Teaterarkivet 2016

Det har vært i hovedsak normal drift av teaterarkivet med å få samlingene trygget og materialet reorganisert. Dette gjelder spesielt å få reddet korrespondansen til DNS som må flyttes fra gamle skjeve ringpermer.

Det er som normalt stor etterspørsel etter manuskripter og materiale i forbindelse med opptaksprøver ved KHIO og NISS/Westerdahls i Oslo.

En del lokalhistorikere har også tatt i bruk arkivet.

Den Nationale Scene er en flittig bruker av arkivet, men det gjelder også andre teatre i Norge.

Forskere fra UiB, inn og utland fra Trondheim til Tjekkia besøker arkivet.

Det er etablert et samarbeid med De kulturhistoriske samlinger om å redde noen av DNS sine gamle scenetepper.

Arkivaren har vært aktiv i research for bok om dans i Bergen

Teaterarkivet er aktiv med å legge inn og forsyne seneweb.no med å legge inn forestillingsbilder i databasen over repertoar.

Arbeidet med å digitalisere Ibsematerialet har fortsatt, nå med støtte fra Henrik Ibsen Skrifter.

Det dramatiske Seskaps forhandlingsprotokoller fra 1794 – 1828 er digitalisert med midler stilt til disposisjon av professor Svein Gladsø ved NTNU.

Den Nationale Scenes regibøker fra 1876 – 1915 er digitalisert med midler stilt til disposisjon av professor Tor Trolie ved LLE, UiB. Arbeidet er utført av MA Tina Horrisland Engedal som ble engasjert som vit. ass. Digitaliseringsverktøyet ble stilt til disposisjon av UB spesialsamlingene.

En tar sikte på å offentliggjøre Ibsenmaterialet våren 2017.

Bergen 17. Januar 2017

Tove Jensen Holmås
arkivar

Tor Trolie
professor

Årsrapport for «Forskarskulen i litteratur, kultur og estetiske fag» 2016

Forskarskulen i litteratur, kultur og estetiske fag ved IF og LLE starta opp i september 2015. Leirarar har vore Laura Saetveit Miles (IF) og Erik Bjerck Hagen (LLE). Hausten 2016 vikarierte Lars Sætre som leiar for Erik Bjerck Hagen. Anne Berit Apold (LLE) har gitt administrativ støtte. Dette notatet gjev ein kortfatta oversikt over aktivitet og økonomi i forskarskulen for 2016.

Aktivitet

Forskarskulen har gjennomført avhandlingsseminar og meisterklassar.

Avhandlingsseminara har i hovudsak fungert som «work-in-progress-seminar» der deltakarane har lagt fram og fått kommentert tekstutkast. Arbeidsspråk har vore både norsk, engelsk og tysk, og tekstane på inntil 15 sider har vorte sendt ut seinast 4 dagar før seminaret. Ein eller begge leiarane av forskarskulen har vore med på seminara. Om lag 10-12 ph.d.-kandidatar møter opp på seminara. *Meisterklassane* har vorte gjennomført i samarbeid med den aktuelle ph.-d.-kandidaten sin rettleiar. Ein ekstern «meister» har lest eitt utdrag frå ei nesten ferdig avhandling og kommentert/diskutert dette med kandidaten under meisterklassen. Kandidaten sitt fagmiljø har vorte invitert. Dei kandidatane som har hatt meisterklasse har vore særst nøgde med arrangementet og melder om godt fagleg utbytte av meisterklassen.

Gjennomførte aktivitetar i forskarskulen:

Aktivitet	Vår 2016	Haust 2016
Avhandlingsseminar:	4	3
Meisterklasse:	2	1

Merknad: Tabellen over viser *gjennomførte* aktivitetar. Fleire avhandlingsseminar har vorte avlyst pga sjukdom eller andre årsaker, og det har altså vorte gjennomført færre seminar enn det som i utgangspunktet har vore planlagt.

I tillegg til dei nemnde aktivitetane heldt Laura Miles ein workshop med tittel *Improving your academic Writing Style* i september 2016, og me arbeidde med å førebu ein meisterklasse som vart gjennomført i januar 2017.

Økonomi

Forskarskulen har fått tildelt kr. 70.000,- for 2016. Utgiftene våre er i hovudsak knytt til meisterklassane der me har dekkja reise, opphald (der det har vore aktuelt) og honorar til meisteren, samt ein enkel lunsj for kandidat, rettleiar, meister og leiar av forskarskulen. Utgifter i 2016 har vore kr. 53.343,-

Utgiftene viser at gjennomsnittleg kostnad for ein meisterklasse har vore i underkant av kr. 18.000,- i 2016.

Årsrapport for «Forskarskulen i språkvitskap og filologi» 2016

Bente Hannisdal (IF) og Torodd Kinn (LLE) har leidd skulen i 2016. Kinn har representert UiB i styret for den nasjonale forskarskulen i språkvitskap og filologi, med Hannisdal som vararepresentant. Kinn har representert forskarskulen i FFU ved LLE.

Meisterklassar

26. april for Synnøve M. Myking ved dr. Peter Stokes, *reader* ved King's College London
28. juni for Benedicte M. Irgens ved dr. Lars Larm, *universitetslektor* ved Lunds universitet
30. september for Robert K. Paulsen ved dr. Michael Schulte, professor ved Universitetet i Agder

Meistrane har halde gjesteforelesing i tillegg til meisterklassen, og det har vore SiB-lunsj og middag på restaurant med kandidat, meister, rettleiar og forskarskuleleiing. Den nasjonale forskarskulen har finansiert klassane, med rammer på mellom 22 000 og 28 000 kroner kvar.

Andre møte

- to gonger lunsj med avhandlingsseminar
- tre gonger lunsj med prosjektpresentasjon
- tre gonger lunsj utan fagleg program (ev. informasjon)
- møte mellom nye kandidatar, rettleiar og forskarskuleleiinga

Det vert servert kaffi og te på lunsjane, som Marit Hjelle ved IF alltid har klar til oss.

Aktive kandidatar

Det er samla truleg neppe meir enn ti kandidatar som har deltatt på lunsjane. Dei fordeler seg nokså jamt på institutta.

Forskarkurs

Gjert Kristoffersen (LLE) og Ann-Kristin H. Gujord (LLE) arrangerte kurset «Perspectives on linguistic change: Contact and L2 learning» på Solstrand hotell 7.–9. september. Lærarar var professorane Tim McNamara (University of Melbourne), Jeff Siegel (University of New England, Australia) og Sali Tagliamonte (University of Toronto). Kurset var finansiert av den nasjonale forskarskulen med ei ramme på om lag kr. 225 000.

Økonomi

Ettersom den nasjonale forskarskulen finansierer meisterklassar og forskarkurs, har vi nesten ikkje hatt utgifter. Vi betalte reise og hotellopphald for birettleiaren til Paulsen, slik at han kunne komme til meisterklassen (frå København), men i lys av økonomien til institutta ser vi at dette ikkje bør vere presedensskapande.

Nasjonalt styremøte

Den nasjonale forskarskulen la det halvårlege styremøtet sitt til Universitetet i Bergen, 28. august. Vi organiserte det praktiske rundt dette møtet, men den nasjonale skulen dekte alle utgifter.